

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 28. septembra 2023. godine
Ref.br.:AGJ 2284/23

PRESUDA

u

slučaju br. KI21/23

Podnosilac

“Kelkos Energy” D.O.O.

**Ocena ustavnosti presude ARJ. UZVP. br. 119/22 Vrhovnog suda Kosova
od 16. decembra 2022. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija
Nexhmi Rexhepi, sudija i
Enver Peci, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo “Kelkos Energy” D.O.O. (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa advokatsko društvo “Koci & Vokshi” sa sedištem u Prištini.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost presude ARJ. UZVP. br. 119/22 Vrhovnog suda Kosova (u daljem tekstu: Vrhovni sud) od 16. decembra 2022. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude Vrhovnog suda, kojom su podnosiocu zahteva navodno povređena osnovna prava i slobode zagarantovane članovima 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) i članom 1. (Zaštita imovine) Protokola br. 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).
4. Podnosilac zahteva takođe traži da se odredi privremena mera u odnosu na presudu ARJ. UZVP. br. 119/2022 Vrhovnog suda od 16. decembra 2022. godine, zbog toga što bi se *“Izvršenjem presude Vrhovnog suda, njemu pričinila nenadoknadiiva materijalna i nematerijalna šteta, jer će biti lišen prava na obavljanje zakonite delatnosti na osnovu vodne dozvole i ekološke dozvole izdate od strane upravnih organa.”*

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavu 4. člana 21. [Opšta načela] i stavovima 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. (Procesuiranje podnesaka) i 47. (Individualni zahtevi) Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 25. (Podnošenje zahteva i odgovora) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).
6. Dana 7. jula 2023. godine, Poslovnik o radu Ustavnog suda Republike Kosovo br. 01/2023, objavljen je u Službenom listu Republike Kosovo i stupio je na snagu 15. dana od dana objavljivanja. Shodno tome, prilikom razmatranja zahteva, Ustavni sud se poziva na odredbe navedenog Poslovnika. S tim u vezi, u skladu sa pravilom 78. (Prelazne odredbe) Poslovnika o radu br. 01/2023, izuzetno, pojedine odredbe Poslovnika o radu br. 01/2018, i dalje će se primenjivati u predmetima registrovanim u Sudu pre njegovog stavljanja van snage, samo ako su i u meri u kojoj su povoljnije za stranke.

Postupak pred Ustavnim sudom

7. Dana 14. novembra 2022. godine, Ustavni sud je doneo presudu u slučaju KI 202/21, podnosilac zahteva “Kelkos Energy” D.O.O., ocena ustavnosti presude [ARJ. UZVP. br. 74/21] Vrhovnog suda Kosova od 28. jula 2021. godine (u daljem tekstu: presuda Suda u slučaju br. [KI202/21](#)). Sud je proglasio ništavom presudu [ARJ. UZVP. br. 74/21] Vrhovnog suda od 28. jula 2021. godine, jer je utvrdio da je ova presuda doneta uz povredu člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP.
8. Dana 12. januara 2023. godine, Vrhovni sud je obavestio Sud da je doneo novu presudu u vezi sa slučajem br. KI202/21, odnosno presudu [ARJ. UZVP. br. 119/22] od 16. decembra 2022 godine,.
9. Dana 2. februara 2023. godine, podnosilac je podneo novi zahtev Sudu, registrovan kao zahtev br. KI21/23, tvrdeći da nova, odnosno presuda [ARJ. UZVP. br. 119/22] Vrhovnog suda od 16. decembra 2022 godine, doneta u vezi sa presudom Suda u slučaju

br. KI202/21 nastavlja da vrši povredu njegovog prava na obrazloženu odluku i pravo na imovinu.

10. Dana 9. februara 2023. godine, predsednica Suda je odlukom [br. GJR. KI21/23] imenovala sudiju Radomir Laban za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Gresa Caka-Nimani (predsedavajuća), Bajram Ljatici i Safeta Hoxhu (članovi).
11. Dana 24. februara 2023. godine, podnosilac je obavešten o registraciji zahteva, a po jedna kopija zahteva je poslata Vrhovnom sudu, Ministarstvu ekonomije i Regulatornom uredu za energiju (RUE).
12. Dana 14. marta 2023. godine, NVO „Pishtaret“ je u svojstvu zainteresovane strane „umešaće“ (u predmetu ARJ. UZVP. br. 119/22 Vrhovnog suda od 16. decembra 2022. godine) tražio od Sud tražio da bude obavešten o postupku pred Sudom u vezi ovog predmeta.
13. Dana 16. marta 2023. godine, NVO „Pishtaret“ je obaveštena o registraciji zahteva.
14. Dana 31. marta 2023. godine, NVO „Pishtaret“ je Sudu dostavila svoje komentare.
15. Dana 29. avgusta 2023. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj koji je predložio sudija izvestilac i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o prihvatljivosti zahteva. Istog dana, Sud je odlučio: (i) da proglasi zahtev prihvatljivim; (ii) da utvrdi da je došlo do povrede člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP; (iii) da proglasi nistavnom presudu ARJ. UZVP. br. 119/22 Vrhovnog suda od 16. decembra 2022. godine; (iv) da vrati presudu ARJ. UZVP. br. 119/22 Vrhovnog suda od 16. decembra 2022. godine na ponovno razmatranje u skladu sa presudom Suda; (v) da utvrdi da rešenje AA. br. 320/21 -Apelacionog suda od 26. aprila 2021. godine, ostaje na snazi do donošenja odluke od strane Vrhovnog suda; (vi) da odbije zahtev za uvođenje privremene mere; (vii) da naloži Vrhovnom sudu da u skladu sa pravilom 66 (5) Poslovnika, do 31. januara 2024. godine, obavesti Sud o merama koje su preduzete radi izvršenja ove presude.
16. U skladu sa pravilom 57. (Podudarno misljenjeja) Poslovnika Suda, sudija Radomir Laban je pripremio podudarno misljenje, koje će biti objavljeno uz ovu presudu.

Pregled činjenica

17. Iz spisa predmeta proizilazi da je podnosilac zahteva, kompanija “Kelkos Energy” D.O.O. deo Kelag Group, kompanije koja se bavi proizvodnjom električne energije sa sedištem u Austriji.
18. Podnosilac zahteva je obavljao svoju delatnost na osnovu relevantnih odluka državnih organa, odnosno RUE-a, koji je u kontinuitetu donosio odluke koje su podnosiocu zahteva omogućile da investira u kapacitete za proizvodnju električne energije kroz izgradnju infrastrukture za hidroelektrane. Na osnovu ove investicije, podnosilac zahteva je najmanje od 2019. godine počeo sa proizvodnjom električne energije.
19. Podnosilac zahteva je radi dovršetka svoje celokupne investicije podneo prijavu i pribavio vodne dozvole, relevantne odluke o ekološkim dozvolama, kao i relevantne licence za proizvodnju električne energije izdate od strane Ministarstva ekonomije i životne sredine (u daljem tekstu: MEŽS) i RUE-a, kao što su: (i) odluka o vodnoj dozvoli za HE Belaja L.U. 13, 4981/20 od 03.11.2020. godine; (ii) odluka o VD za HE Dečani L.U. 14, 4982/20 od 04.11.2020. godine; (iii) odluka o ekološkoj dozvoli (ED) za HE

- Belaja 19, 5837/ZSP od 06.11.2020. godine; (iv) odluka o ED za HE Dečani 19, 5837/ZSP od 06.11.2020. godine; (v) odluka RUE-a za HE Dečani V-1303-2020 od 12.11.2020. godine; (vi) odluka RUE-a za HE Belaja V-1304-2020 od 12.11.2020. godine; (vii) licenca za proizvodnju električne energije za HE Dečani LJ-49/20 od 12.11.2020. godine i (viii) licenca za proizvodnju električne energije za HE Belaja LI-50/20 od 12.11.2020. godine.
20. Dana 4. decembra 2020. godine, F.S. (jedan od tužilaca) je pokrenuo upravni spor na taj način što je podneo tužbu protiv MEŽS-a i RUE-a. Zajedno sa ovom tužbom je na osnovu odredbi Zakona o upravnim sporovima (u daljem tekstu: ZUS) podneo i zahtev za odlaganje izvršenja osporenih odluka MEŽS-a i RUE-a.
21. Sprovedeni sudski postupci koji su sažeto prikazani u nastavku teksta povezani su sa prethodnim postupkom odnosno se određivanjem privremenih mera od strane redovnih sudova radi obustave proizvodnje električne energije od strane podnosioca zahteva do meritornog rešavanja predmeta.
22. Dana 8. decembra 2020. godine, Osnovni sud u Prištini je rešenjem [A. br. 2081/2020] utvrdio: (i) USVAJA SE kao osnovan predlog tužioca/predlagača F.S.; (ii) ODLAŽE SE izvršenje sledećih odluka prvotuženog – MEŽS-a: 1. vodne dozvole za HE Belaja, L.U. 13, 4981/20 od 03.11.2020. godine; 2. odluke o vodnoj dozvoli za HE Dečani, L.U. 14, 4982/20 od 04.11.2020. godine; 3. odluke o ekološkoj dozvoli za HE Belaja, 19/5837/ZSP od 06.11.2020. godine i 4. odluke o ekološkoj dozvoli za HE Dečani, 19/5837/ZSP od 06.11.2020. godine, dok sud konačnom sudskom odlukom ne odluči po tužbi tužioca; (iii) ODLAŽE SE izvršenje sledećih odluka drugotuženog – Regulatornog ureda za energiju: 1. odluke V_1303_2020 od 12.11.2020. godine; 2. odluke V_1304_2020 od 12.11.2020. godine; 3. licence za proizvodnju električne energije za HE Dečani, Li_49/20 od 12.11.2020. godine i 4. licence za proizvodnju električne energije za HE Belaja, Li_50/20 od 12.11.2020. godine, dok sud konačnom sudskom odlukom ne odluči po tužbi tužioca.
23. Podnosilac zahteva i druga zainteresovana lica, odnosno RUE i Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja (u daljem tekstu: MŽSPP) uložili su žalbu zbog povreda zakonskih odredbi ZUS-a, povreda zakonskih odredbi Zakona o parničnom postupku (u daljem tekstu: ZPP) i pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, sa predlogom da Apelacioni sud usvoji žalbu kao osnovanu i ukine rešenje Osnovnog suda u Prištini, odnosno rešenje [A. br. 2081/2020] od 8. decembra 2020. godine.
24. Tužilačka strana je takođe podnela odgovor na žalbu u kojem je predložila da se žalbe tuženih odbiju kao neosnovane, a da se pobijano rešenje potvrdi.
25. Dana 14. januara 2021. godine, Apelacioni sud je rešenjem [AA. br. 2/21] odlučio: (i) USVAJAJU SE kao osnovane žalbe tuženih RUE sa sedištem u Prištini i zainteresovanih strana "Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja" i podnosioca zahteva "Kelkos Energy" i (ii) UKIDA SE rešenje Osnovnog suda u Prištini-Odeljenje za upravne sporove A. br. 2081/20 od 8. decembra 2020. godine, i predmet vraća istom sudu na ponovno razmatranje i odlučivanje.
26. Dana 2. februara 2021. godine, lica M.L. i Xh.K., obratila su se Osnovnom sudu u Prištini tražeći i izjavljujući da se pridružuju prvom tužiocu F.S., u jedinstvenom suparničarstvu prema tužbi poslednje pomenutog koja je podneta tom sudu 4. decembra 2020. godine. Lica M.L. i Xh.K. su podneskom od 8. februara 2021. godine, proširila tužbu u subjektivnom i objektivnom smislu, kao i zahtev za odlaganje izvršenja prema tužbi od 4. decembra 2020. godine sa dopunskim zahtevom da se poništi odluka

o vodnoj dozvoli za HE Bistrica II, L.u. br. prot. 5058/20, koju je prvotuženi MEŽS doneo dana 03.02.2021. godine sa predlogom da se izvršenje iste odloži.

27. Dana 10. februara 2021. godine, Osnovni sud u Prištini je rešenjem [A. br. 2081/20] utvrdio: (i) USVAJA SE kao osnovan zahtev M.L. i Xh.K., kojim su tražili da se uključe i pridruže u postupku zajedno sa tužiocem F.S., u svojstvu jedinstvenih suparničara; (ii) USVAJA SE kao osnovan predlog zastupnika tužilaca istaknut podneskom od 08. februara 2021. godine, kojim je tražio od Suda proširenje tužbe u subjektivnom i objektivnom smislu i zahteva za odlaganje izvršenja odluka prema tužbi od 4. decembra 2020. godine, sa dopunskim zahtevom za odlaganje i poništenje odluke o vodnoj dozvoli za HE Bistrica II, L.U. br. prot. 5058/20, koju je prvotuženi MEŽS doneo dana 03.02.2021. godine; i (iii) da se suparničarima, kao u tački I ove izreke, prizna status tužilaca, dozvoljava im se uvid u spise predmeta i da se isti ubuduće obaveštavaju o svim podnescima suda.
28. Osnovni sud u Prištini je obrazložio da je zahteve tužilaca usvojio na osnovu članova 257.1, 264.1 i 269.1 ZPP-a, kojima su uređena pitanja preinačenja i proširenja zajedničkog tužbenog zahteva i tužbe parničara.
29. Dana 11. februara 2021. godine, Osnovni sud u Prištini je rešenjem [A. br. 2081/20] odlučio: (i) USVAJA SE kao osnovan predlog tužioca/predlagača F.S.; (ii) ODLAŽE SE izvršenje sledećih odluka prvotuženog-protivpredlagača-MEŽS: 1. vodne dozvole za HE Belaja, L.U. 13, 4981/20 od 03. novembra 2020. godine; 2. odluke o vodnoj dozvoli za HE Dečani, L.U. 14, 4982/20 od 04. novembra 2020. godine; 3. odluke o ekološkoj dozvoli za HE Belaja, 19/5837/ZSP od 06. novembra 2020. godine; 4. odluke o ekološkoj dozvoli za HE Dečani, 19/5837/ZSP od 06. novembra 2020. godine; 5. odluke o vodnoj dozvoli za HE Bistrica II, L.U. br. prot. 5058/20 od 03. februara 2021. godine, dok sud konačnom odlukom ne odluči po tužbi tužilaca; (iii) ODLAŽE SE izvršenje odluka drugotuženog-protivpredlagača-RUE, i to: 1. odluke V_1303_2020 od 12. novembra 2020. godine; 2. odluke V_1304_2020 od 12. novembra 2020. godine; 3. licence za proizvodnju električne energije za HE Dečani, Li_49/20 od 12. novembra 2020. godine i 4. licence za proizvodnju električne energije za HE Belaja, Li_50/20 od 12. novembra 2020. godine, dok sud konačnom sudskom odlukom ne odluči po tužbi tužilaca.
30. Podnosilac zahteva je izjavio žalbu zbog povreda zakonskih odredbi ZUS-a, povrede zakonskih odredbi ZPP-a i pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, sa predlogom da Apelacioni sud usvoji žalbu kao osnovanu, a da rešenje Osnovnog suda u Prištini A. br. 2081/2020 od 11.2.2020. godine, ukine ili odbije zahtev kao neosnovan.
31. Tužilačka strana je odgovorom na žalbu predložila da se žalbe tuženih odbiju kao neosnovane, a da se pobijano rešenje potvrdi.
32. Dana 05 marta 2021 godine, Grupa za političke i pravne studije i Nevladina Organizacija NVO „Pishtaret“ podnele zahtev da im se prizna status „umešača“ Osnovnom sudu u Prištini.
33. Dana 12 marta 2021 godine, Osnovi Sud u Prištini je rešenjem A.Br. 2081/20 odobrio zahtev Grupe za političke i pravne studije i Nevladina Organizacija NVO „Pishtaret“ da im se prizna status „umešača“, dozvolio im pristup svim dokumentima u predmetu i naložio da iste budu obaveštene o svim novim podnescima u ovom predmetu.
34. Dana 26. aprila 2021. godine, Apelacioni sud je rešenjem [AA. br. 320/21] odlučio: USVAJAJU SE kao osnovane žalbe tuženih MEŽS i RUE, sa sedištem u Prištini i stranke sa pravnim interesom „Kelkos Energy“ d.o.o. sa sedištem u Dečanima, i PREINAČUJE

rešenje Osnovnog suda u Prištini-Odeljenje za upravne sporove A. br. 2081/20 od 11. februara 2021. godine i dosuđuje sledeće: ODBIJA SE predlog tužilaca-predlagača F.S., M.L. i Xh.K., svih iz Dečana, kojim su tražili da se odloži izvršenje sledećih odluka prvotuženog Ministarstva ekonomije i životne sredine: vodne dozvole za HE Belaja, L.U. 13. 4981/20 od 03. novembra 2020. godine, odluke o vodnoj dozvoli za HE Dečani, L.U. 14. 4982/20 od 04. novembra 2020. godine, odluke o ekološkoj dozvoli za HE Belaja 19/5837/ZSP od 06. novembra 2020. godine, odluke o ekološkoj dozvoli za HE Dečani 19/5837/ZSP od 06. novembra 2020. godine i odluke o vodnoj dozvoli za HE Bistrica II, LU, br: prot. 5058/20 od 03. februara 2021. godine, kao i sledećih odluka drugotuženog Regulatornog ureda za energiju sa sedištem u Prištini: odluke V_1303_2020 od 12.11.2020. godine, odluke V_1304_2020 od 12. novembra 2020. godine, licence za proizvodnju električne energije za HE Dečani Li_49/20 od 12.11.2020. godine, kao i licence za proizvodnju električne energije za HE Belaja Li_50/20 od 12.11.2020. godine, dok sud konačnom sudskom odlukom ne odluči po tužbi tužilaca.

35. Tužioci F.S. i M.L. su podneli Vrhovnom sudu zahtev za vanredno preispitivanje sudske odluke, kojim su osporili zakonitost rešenja Apelacionog suda, navodeći pogrešnu primenu materijalnog prava i povredu odredaba postupka, sa predlogom da se zahtev usvoji, da se pobijano rešenje Apelacionog suda ukine i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno razmatranje ili da Vrhovni sud donese meritornu odluku.
36. Tužioci F.S. i M.L. su naveli: (i) da je rešenje Apelacionog suda doneto uz bitne povrede odredaba parničnog postupka (član 182. u vezi sa članom 7. stavovi 2. i 8. ZPP-a) koje su primenljive u smislu člana 63. ZUS-a; (ii) da je Apelacioni sud prilikom suđenja u ovoj pravnoj stvari, učinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka zbog toga što tokom postupka nije pravilno, jednako i pažljivo ocenio dokaze na osnovu rezultata postupka; (iii) da Apelacioni sud u obrazloženju pobijanog rešenja nije pružio nijedan razlog zašto dokazi koje su predložili predlagači i koje je izveo Osnovni sud u postupku ne sadrže dovoljan osnov za odlaganje izvršenja osporenih odluka; (iv) da su neodrživi navodi Apelacionog suda da je Osnovni sud pogrešno primenio odredbe materijalnog prava kada je odlučio da usvoji zahtev tužilaca-predlagača i odloži izvršenje osporenih odluka jer je Apelacioni sud samo citirao stavove člana 22. ZUS-a ne navodeći objašnjenja o tome koja je konkretna odredba pogrešno primenjena od strane Osnovnog suda; (v) da je nesporna činjenica da zahtev tužilaca za odlaganje izvršenja odluka MEŽS-a i RUE-a nije protivan javnom interesu, već da nasuprot tome, zaštita vodnih izvora, kako je ocenio i Osnovni sud kada je usvojio zahtev za odlaganje, predstavlja i državni interes.
37. Podnosilac zahteva je kao zainteresovana strana u ovom predmetu, dostavio odgovor na zahtev tužioca za vanredno preispitivanje sudske odluke sa predlogom da se isti odbije kao neosnovan, a da rešenje Apelacionog suda ostane na snazi.
38. Dana 28. jula 2021. godine, Vrhovni sud je presudom [ARJ. UZVP. br. 74/2021] odlučio: (i) usvaja se kao osnovan zahtev tužilaca F.S., Xh.K. i M.L. za vanredno preispitivanje sudske odluke podnet protiv rešenja Apelacionog suda AA. br. 320/21 od 26. aprila 2021. godine; (ii) ukida se rešenje Apelacionog suda AA. br. 320/21 od 26. aprila 2021. godine; (iii) ostaje na snazi rešenje Osnovnog suda u Prištini – Odeljenje za upravne sporove A-U. br. 208/20 od 01.02.2021. godine.
39. Dana 10. novembra 2021. godine, podnosilac je podneo zahtev Sudu, osporavajući gore navedenu presudu Vrhovnog suda. Taj zahtev je bio registrovan kao slučaj pod brojem KI202/21 (vidi: presudu u slučaju KI202/21, podnosilac zahteva: “*Kelkos Energy*” D.O.O., ocena ustavnosti presude ARJ. UZVP. br. 74/2021 Vrhovnog suda Kosova od 28. jula 2021. godine).

40. Podnosilac zahteva je tvrdio da je ova presuda Vrhovnog suda doneta uz povredu člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa člana 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP i člana 46. [Zaštita imovine] Ustava u vezi sa članom 1. protokola 1. EKLJP. Podnosilac zahteva je, između ostalog, tvrdio da se presuda Vrhovnog suda karakterisala nedostatkom obrazloženja koje se odnosi na njegove bitne tvrdnje kao i povredu prava na imovinu.
41. Dana 14. novembra 2022. godine, Sud je presudom u slučaju br. KI202/21 utvrdio da je došlo do povrede Ustavom zagarantovanih prava jer presuda [ARJ. UZVP. br. 74/2021] Vrhovnog suda od 28. jula 2021. godine nije bila adekvatno obrazložena i ne ispunjava kriterijume pravičnog suđenja zagarantovanog članom 31. Ustava u vezi sa članom 6 (1) EKLJP.
42. Presudom Suda u slučaju br. KI202/21 je zaključeno da presuda Vrhovnog suda [ARJ. UZVP. br. 74/2021] od 28. jula 2021. godine ne ispunjava standarde obrazložene odluke i svojom presudom KI202/21 je rezimirao tvrdnje podnosioca zahteva koje je smatrao da su bitne i zbog toga tražio odgovor od Vrhovnog suda u cilju poštovanja prava podnosioca zahteva i ispunjavanja standarda prava na obrazloženu odluku.
43. U stvari, presudom Suda u slučaju br. KI202/21 se utvrdilo da se prvom presudom Vrhovnog suda [ARJ. UZVP. br. 74/2021]] od 28. jula 2021. godine nisu u potpunosti i jasno ispitane: (i) *odlučne činjenice i zakonski uslovi u vezi sa dozvoljavanjem odlaganja izvršenja odluka MEŽS-a i RUE-a*; i (ii) *nije pružen konkretan odgovor na navod podnosioca zahteva koji se odnosi na nedostatak procesne legitimacije tužilačke strane. Oba ova aspekta odražavaju suštinske i odlučujuće navode podnosioca zahteva, i koji, na osnovu sudske prakse Suda i ESLJP-a, moraju obavezno ispitati i obrazložiti od strane sudova kako bi se ispoštovale procesne garancije utvrđene u članu 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP (Vidi: slučaj Ustavnog suda KI202/21, podnosilac zahteva: "Kelkos Energy" D.O.O., presuda od 28. jula 2021. godine, stav 139).*
44. Dana 16. decembra 2022. godine, nakon presude Suda u slučaju br. KI202/21, Vrhovni sud je doneo svoju novu presudu [ARJ. UZVP. br. 119/22] od 16. decembra 2022. godine, kojom je ponovio nalaze iz prve presude [ARJ. UZVP. br. 74/2021] od 28. jula 2021. godine, smatrajući da je zahtev za vanredno preispitivanje sudske odluke podnet protiv rešenja [AA. br. 320/21] Apelacionog suda od 26. aprila 2021. godine osnovan, ukinuo je rešenje [AA. br. 320/21] od 26. aprila 2021. godine Apelacionog suda i ostavio na snazi rešenje [A-U. br. 208/20] Osnovnog suda u Prištini – Odeljenje za upravne sporove od 01. februara 2021. godine.
45. U odgovoru na odlučne činjenice i zakonski uslovi u vezi sa dozvoljavanjem odlaganja izvršenja odluka i odgovoru na bitne tvrdnje podnosioca zahteva, kao što je i naglašeno presudom Suda u slučaju br. KI202/21, Vrhovni sud je svojom drugom presudom [ARJ. UZVP. br. 119/22] od 16. decembra 2022. godine odgovorio dodajući sledeći tekst postojećem stavu:

"[...] Veće ovog suda takođe ceni da su tužioci-predlagači tužbom i zahtevom za vanredno preispitivanje sudske odluke pružili dovoljno pouzdanih razloga koji upućuju na činjenicu da bi izvršenjem odluke tuženog organa pre nego što se oceni zakonitost iste, nanela šteta koja bi se teško sanirala, te bi u javnom interesu bilo odlaganje izvršenja odluke tuženog organa. Veće takođe ceni da se u ovom slučaju radi o materijalnom ulaganju za izgradnju hidroelektrane a ako bi se odlučilo drugačije meritornom odlukom ovog predmeta, otežalo bi se sprečavanje saniranja eventualne štete. Prema tome, odlaganje izvršenja odluke

tuženog organa do meritornog odlučivanja konačnom odlukom, nije u suprotnosti sa javnim dobrom, naprotiv jer se ne dokazuje da bi se protivničkoj strani ili zainteresovanoj strani nanele velike ili nenadoknadle štete, dok bi se, sa druge strane, izbegle moguće posledice, bez obzira na to kako bi se meritorno odlučilo prilikom ocene zakonitosti o pravnom osnovu odluke pobijene tužbom tužilaca, na kraju sudskog procesa”.

Navodi podnosioca zahteva

46. Podnosilac zahteva tvrdi da su osporenim presudom Vrhovnog suda povređena njegova osnovna prava i slobode zagarantovane članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP, kao i članom 46. [Zaštita imovine] Ustava u vezi sa članom 1. (Zaštita imovine) Protokola br. 1 EKLJP.
47. Podnosilac zahteva je izneo detaljne navode koji se odnose na:
- (i) primenljivost člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP u okolnostima konkretnog slučaja;
 - (ii) tvrdnju o povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP kao rezultat (a) nepostojanja obrazloženja osporene presude i (b) pogrešne primene zakona od strane Vrhovnog suda; i
 - (iii) tvrdnju o povredi prava na zaštitu imovine zagarantovanog članom 46. Ustava u vezi sa članom 1. Protokola br. 1 EKLJP; kao i zahtev za određivanje privremene mere.
48. Podnosilac zahteva je naveo da se činjenicama i ustavnim povredama koje je on pokrenuo u osporenoj presudi Sud već bavio u presudi KI 202/21 od 14 novembra 2022 godine gde je podnosilac zahteva osporio presudu [ARJ-UZVP.br. 74/21] Vrhovnog suda od 28. jula 2021. godine. Da je Sud u ovom predmetu konstatovao da je ova presuda Vrhovnog suda doneta u suprotnosti sa proceduralnim garancijama određenim članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. Evropske konvencije za ljudska prava, zbog nedostatka obrazložene sudske odluke, vraćajući stvar na ponovno razmatranje pri Vrhovnom sudu.
49. Podnosilac takođe navodi da je Vrhovni sud u ponovljenom postupku doneo presudu [ARJ-UZVP.br. 119/2022], od 16. decembra 2022. godine, koju podnosilac osporava u ovom predmetu i za koju navodi da je doneta sa identičnim obrazloženjem, stoga u ovom predmetu podnosilac zahteva navodi i povredu načela *Res Judicata* i načelo *Pravne sigurnosti*. Dalje podnosilac zahteva navodi da “*osporena presuda Vrhovnog suda, predstavlja potpuno novu situaciju u domaćem pravnom sistemu, gde Vrhovni sud, otvoreno izaziva i zanemaruje odluke Ustavnog suda.*”
- (i) *Obrazloženje o primenljivosti člana 31. Ustava u vezi sa članom 6 EKLJP*
50. Podnosilac zahteva smatra da njegov zahtev ispunjava sve kriterijume prihvatljivosti i da Sud treba da prihvati ovaj slučaj radi meritornog razmatranja na osnovu kriterijuma utvrđenih u presudi ESLJP-a u predmetu *Micallef protiv Malte* (predstavka br. 17056/06, presuda od 15. oktobra 2009. godine), ali i u slučajevima Suda KI112/17 (podnosilac *Česká Exportní Banka A.S.*, presuda od 30. aprila 2018. godine) i KI195/20 (podnosilac *Aigars Kesengfelds*, presuda od 19. aprila 2021. godine).
51. Podnosilac zahteva navodi da je svestan da se član 6. EKLJP, u građanskom delu, primenjuje na postupke u kojima se utvrđuju građanska prava ili obaveze, kao i da razume da se presuda Vrhovnog suda za koju tvrdi da je zahvaćena povredama ljudskih prava ne tiče merituma predmeta, već se odnosi na prethodne postupke, odnosno na

uvodenje privremene mere. S tim u vezi, podnosilac zahteva dodaje da je i Ustavni sud, u slučaju br. KI122/17, utvrdio da mogu postojati slučajevi u kojima prethodni postupci mogu biti odlučujući za građanska prava i obaveze podnosioca zahteva.

52. Pozivajući se na predmet *Micallef protiv Malte*, podnosilac zahteva navodi: “*Isključivanje privremenih mera od delokruga člana 6, do sada je opravdano sa činjenicom da one, u principu, ne određuju obaveze i građanska prava. Međutim, u uslovima kada mnogim ugovorim državama treba da se suočavaju sa znatnom akumulacijom pitanja zbog preopterećenosti u njihovim pravnim sistemima, što dovodi na preduge procese, odluka sudijske za nalog za zabranu, često se desi da je ekvivalentan sa jednom odlukom o osnovu pitanja, za znatno vreme, ponekad i trajan. Posledično, mnogo puta se dešava da postupci za provizorne mere i onih u vezi sa glavnom pravnom radnjom odlučuju o istim „obavezama i građanskim pravima“, i daju iste dugoročne efekte ili i trajne.*”.
53. Pozivajući se na slučaj Suda br. KI122/17, podnosilac zahteva dodaje: “Sud u ovoj presudi utvrđuje dva (2) kriterijuma koji se moraju oceniti u vezi s tim “da li se privremene mere mogu obuhvatiti članom 6. EKLJP”. Uvek prema ovoj presudi, **prvi uslov je (i) kvalifikovanje prava u reč kao „građansko“, i drugi uslov (ii), mora se oceniti priroda privremene mere, da li se takva mera smatra te važnosti koje određuje na efektivan način građansko pravo ili obavezu kojem je reč**”.
54. Podnosilac zahteva tvrdi da su u okolnostima njegovog slučaja: “Oba uslova se ispunjavaju na kumulativan način kao u slučaju o kojem je reč. Što se tiče prvog uslova: **(i).** podnosimo da odgovarajuće dozvole za proizvodnju električne energije, izdatim od Regulatornog ureda za energiju, osnovano na vodne dozvole i dozvole životne sredine datim od Ministarstva ekonomije i životne sredine, sa kojima je podnosilac raspolagao, predstavljaju „građanska prava“ u obliku ovlašćenja da proizvodi električnu energiju u okviru postojećih hidrocentrala u opštini Dečana i da prodaju tu energiju državnog preduzeća KOSST. ESLJP ima dugu praksu kvalifikovanja „licence“ kao građansko pravo, jer licenca sadrži u sebi privredne interese. (Vidi presudu od 24. februara 2006. godine Evropskog suda za ljudska prava, *Capital bank AD protiv Bugarske*, br. 49429/99, koji je jasno obradila licencu kao građansko pravo”.
55. Podnosilac zahteva dodaje da je usvajanje ili ne usvajanje zahteva za odlaganje izvršenja odluke, ima suštinskog uticaja na građansko pravo podnosioca zahteva. Ovo jer, s obzirom da osnovni sud u Prištini-Departman za upravljanje je veoma opterećen sa predmetima, sa pravom se ne očekuje da odluka u vezi sa glavnim pitanjem donosi u periodu od najmanje tri (3) godina. U vezi sa poslednje navedenim, podnosilac zahteva precizira da bi: “Zasnivajući se na javne informacije podeljene od Privrednog suda, poslednji ima stepen efikasnosti najnižu pored domaćim redovnim sudovima, sa samo 38% efikasnosti u poređenju sa prosekom od 68% efikasnosti ostalih redovnih sudova. Privredni sud još se nije konsolidovao, mnogo je opterećen sa predmetima i ne može se predvideti koliko će se brzo odlučiti za meritorni zahtev. Međutim, zasnivajući se na stepen gore pomenute efikasnosti – vremensko trajanje može da bude duže nego 3 godine-koliko je bio prosek obrade slučajeva u Departmanu za upravljanje. U takvoj situaciji, iako bi konačna odluka bila pozitivna za podnosioca zahteva, šteta za podnosioca zahteva „Kelkos Energy“ DOO, sada bi već bila nepopravljiva, jer uporedo nanete materijalne štete, toliko duga suspenzija delatnosti ovog preduzeća bi ozbiljno ugrozilo samo postojanje ove kompanije (više u vezi sa ovim će se obraditi u nastavku ovog zahteva). Prema tome, odluka suda za odlaganje izvršenja odluka i datih licenci od MEŽS-a i RUE-a je odlučujuće za zaštitu prava podnosioca zahteva”.

56. U svetlu gore pomenutog podnosioca zahteva takođe navodi: „Ustavni sud, u slučaju KI202/21, sa podnosiocem „Kelkos Energy“ d.o.o., u potpuno identičnom slučaju sa identičnim potraživanjima ustavnih povreda jedne identične odluke Vrhovnog suda sa istim strankama, utvrdio je da podnosilac zahteva (i) uživa građansko pravo“ koje kreće proceduralne garancije člana 31. Ustava u vezi sa članom 31. Ustava, u vezi sa članom 6. EKLJP-a, (ii) zahtev podnosioca zahteva u vezi sa tvrdnjom za povredu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a je *ratione materiae*, u skladu sa Ustavom; i, (iii) proceduralne garancije člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, su primenljive u njegovom slučaju. Stoga, podnosilac zahteva, s poštovanjem navodi da se ništa nije promenilo sa osporenom odlukom Vrhovnog suda, i shodno tome, zahtev je prihvatljiv“.

(ii) Navod o povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP

57. Podnosilac zahteva tvrdi da je došlo do povrede njegovog prava na pravično i nepristrasno suđenje, zagarantovanog članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, zbog (a) pogrešne primene zakona od strane Vrhovnog suda i (b) nepostojanja obrazloženja osporene sudske odluke.
58. Podnosilac nadaje navodi da: „Ustavni sud, u presudi KI202/21, utvrdio je da garancije oličene u član 31. Ustava i član 6. EKLJP-a, obuhvaćaju obavezu da sudovi daju dovoljno razloga za njihove odluke. Dalje, u ovoj presudi, sud konstatuje da obrazloženje odluke, treba da istakne odnos između konstatacija merituma i refleksija kada se uzmu u obzir predloženi dokazi, sa jedne strane, i zakonski zaključci suda sa druge strane. Takođe, sud je utvrdio da je sud obavezan da opravdava aktivnosti i njegovo donošenje odluka, dajući odgovarajuće razloge [...], kako bi omogućio strankama da koriste na efektan način svako postojeće pravo žalbe i pokazuje strankama da se njihova stvar zaista slušalo.“.
59. Podnosioca takođe navodi da je Sud u presudi KI 202-21 naveo da Vrhovni sud i ponovnom postupku mora adresirati suštinske argumente podnosioca zahteva i dati razlozi moraju biti osnovani u primenljivi zakon i da stranke u sudskom postupku mogu očekivati da primaju specifičan i eksplicitan odgovor prema njihovim tvrdnjama koje su odlučujuće za rezultat vođenog postupka.
60. Podnosilac zahteva tvrdi da je svestan da se ovi navodi odnose na pravna i činjenična pitanja, ali da se u njegovom slučaju radi o proizvoljnoj oceni činjenica i proizvoljnoj i neosnovanoj primeni zakona. U prilog ovoj tvrdnji, podnosilac zahteva se poziva na presudu Suda u slučaju KI195/20 [citirano gore], navodeći sledeće: „Prema sada već stvorenoj praksi *ESLJP-a-Ustavni sud se mora osigurati i preduzme mere kada primećuje da je jedan sud primenio zakona na jasno pogrešan u specifičnom slučaju a koji može rezultirati u „proizvoljne zaključke“ ili „jasno bez razloga“, za podnosioca zahteva“.*
61. Što se pogrešne primene proceduralnog prava i zakonskih odredbi tiče podnosilac zahteva ima dve grupe navoda i to (a) nedostatkom aktivne legitimnosti tužilaca; (b) ne ispunjavanje uslova iz člana 22. stav 1, Zakona o upravnim sporovima za određivanje privremene mere.

(a) Navod o nedostatku aktivne legitimacije tužilačke strane

62. Podnosilac zahteva tvrdi da su tužbu i zahtev za odlaganje izvršenja odluke podnela lica kojima nedostaje aktivna legitimacija.

63. S tim u vezi, podnosilac zahteva navodi: "Prema logici koja proizilazi iz članova 10 i 18. Zakona o upravnim sporovima (u nastavku: ZUS), fizička i pravna lica koja se predstavljaju kao tužioci u njihovom ličnom kapacitetu u upravnom sporu, moraju dokazati povredu njihovih direktnih i/ili indirektnih interesa. U ovom duhu, zahtev za odlaganje izvršenja odluke, kada se podnosi od jednog fizičkog lica, mora se potkrepiti od konkretnih dokaza koji dokazuju da se njemu/njoj nanosi velika šteta koja se teško može popraviti. U konkretnom slučaju, minimalni standard da bi se tvrdilo da jedno fizičko lice oštećuje od pobijenih odluka je da pruži konkretne dokaze kako se on ili ona lično oštećuje u pogledu kvaliteta ili kvantiteta pijaće vode".
64. U prilog navodu da tužilačkoj strani nedostaje aktivna legitimacija, podnosilac zahteva citira relevantno utvrđenje Apelacionog suda: „Prvostepeni sud nije dao nijedno obrazloženje i nije objasnio odnos koji tužilac ima sa tužiljama sa ciljem da se pravično utvrđuje aktivna legitimnost tužilačke strane i njegov interes“. Dalje, Apelacioni sud je s pravom utvrdio da „[...] ne zna se u koje svojstvo tužilac govori i na ime stanovnika pošto nije njihov ovlašćeni i nije se dokazalo da isti zastupa njih.“
65. Podnosilac zahteva navodi da ni Vrhovni ni Osnovni sud nisu predočili bilo kakvu referencu ili materijalni dokaz radi utvrđivanja činjenice da je izvršenjem osporenih odluka MEŽS-a i RUE-a, tužiocima ugrožena voda za piće.
66. Podnosilac zahteva navodi: (i) da tužilac F.S. nije dostavio punomoćje da zastupa građane Dečana, niti je dostavio posedovni list da je vlasnik zemljišta u blizini hidroelektrana ili bilo kakvo naučno istraživanje koje pokazuje štetu koju navodno prouzrokuju hidroelektrane; (ii) da je Osnovni sud utvrdio da tužilac M.L. ima aktivnu legitimaciju jer je vlasnik zemljišta na kome je izgrađena HE Belaja, a nije uzeo u obzir dokaz podnosioca zahteva, odnosno presudu Vrhovnog suda AC-I-16-0183-A0001, kojom je odbijena njegova tužba uložena protiv stranaka za koje je tvrdio da su mu ometale pravo na uživanje te imovine; (iii) da se u odnosu na tužioca Xh.K., sud nije pozvao ni na jedan materijalni dokaz kojim bi dokazao postavljanje cevi dotične hidroelektrane kompanije "Kelkos Energy" na njegovoj imovini 159-0, dok je podnosilac zahteva priložio materijalne dokaze radi potvrđivanja suprotnog od ovog navoda, između ostalog: a) prikaz sa geoportala parcele 159-0 i b) izgrađenu stazu kanala, prema kojima je izvršeno postavljanje cevi hidroelektrane zaobilazeći privatnu parcelu 159-0.
67. Podnosilac zahteva dalje navodi: "podnosiocu je povređeno pravo na pravično i nepristrasno suđenje, budući da je Vrhovni sud sa svojom odlukom, sa kojom je usvojio zahtev za privremenu meru **neovlašćenih stranaka**, suspendirao zakonitu delatnost podnosioca zahteva „Kelkos Energy“ za proizvodnju električne energije, uložene na osnovu dozvola i licenca datih od upravnih organa-MEŽS i RUE, uskraćujući na ovaj način podnosioca zahteva-u svojstvu stranog investitora, od razvijanja zakonite ekonomske delatnosti".
68. Podnosilac zahteva navodi da je Sva ova pitanja su se pokrenuo pri Vrhovnom sudu, međutim, Vrhovni sud ih je zanemario i nije se uopšte odnosio ni argumentima a ni dokazima podnosioca zahteva.
- (b) Navod da nisu ispunjeni uslovi iz člana 22. stav 1. ZUS-a za uvođenje privremene mere u odnosu na odluke MEŽS-a i RUE-a
69. Podnosilac zahteva tvrdi da nisu ispunjeni uslovi iz člana 22. stav 1. ZUS-a za uvođenje privremene mere, odnosno nisu ispunjeni kumulativni uslovi za odlaganje izvršenja odluka MEŽS-a i RUE-a.

70. Podnosilac zahteva navodi da za usvajanje zahteva za odlaganje izvršenja odluke u smislu Zakona o upravnim sporovima moraju biti ispunjena tri (3) uslova: (a) *da će se izvršenjem odluke tužiocu prouzrokovati šteta koja bi se teško mogla nadoknaditi*; (b) *da odlaganje ne bi bilo protivno javnom interesu*; i (c) *da se odlaganjem ne bi nanela veća šteta protivnoj strani ili zainteresovanom licu*.
71. U vezi sa prvim uslovom, podnosilac zahteva navodi da se odluke Vrhovnog i Osnovnog suda ne pozivaju ni na jedan materijalni dokaz kojim bi se dokazala tvrdnja tužilaca o nenadoknadivoj šteti koja bi im bila pričinjena, precizirajući u kojoj meri im se smanjuje snabdevanje vodom i kako im se povređuje pravo na imovinu.
72. U vezi sa drugim uslovom, podnosilac zahteva navodi da je odlaganje izvršenja osporenih odluka MEŽS-a i RUE-a protivno opštem interesu jer podnosilac zahteva poseduje sve odluke, dozvole i licence kojima se obavezao da će se prilikom proizvodnje električne energije pridržavati uslova za zaštitu životne sredine, vode i drugih uslova utvrđenih zakonskim okvirom Kosova.
73. U vezi sa trećim uslovom, podnosilac zahteva navodi: *"[...] ni treći uslov za odlaganje izvršenja osporenih odluka MEŽS-a i RUE-a nije ispunjen. Kompanija „Kelkos Energy“ D.O.O., je deo Kelag Group. Poslednji je jedan od vodećih kompanija u proizvodnji električne energije iz obnovljivih izvora u Evropi. Kelkos D.O.O., trenutno je jedan od najvećih investitora na Kosovu i ulagao je više od 60 miliona Evra na stvaranju potrebne infrastrukture za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora. Jedina aktivnost investitora je proizvodnja obnovljive električne energije"*.
74. U tom smislu, podnosilac zahteva navodi: *"u slučaju da odluka Vrhovnog suda ostane na snazi do meritornog odlučivanja o glavnom zahtevu, podnosiocu zahteva će biti naneta veća i nenadoknadiiva materijalna šteta usled gubitaka u proizvodnji energije, kao i nematerijalna šteta po njegov ugled. Gubici u proizvodnji energije izračunavaju se na osnovu ukupnih cifri proizvodnje, dok nematerijalna šteta po njegov ugled kao poznatog investitora prelazi cifre materijalne štete"*.
75. Shodno tome, podnosilac zahteva zaključuje da je Vrhovni sud, usled pogrešne primene zakonskih odredbi i pogrešnog utvrđivanja činjeničnog stanja, doneli nepravilnu i nezakonitu odluku, što je rezultiralo povredom prava na pravično i nepristrasno suđenje podnosioca zahteva.

(c) Navod o nedostatku obrazložene odluke

76. Podnosilac zahteva navodi da je Vrhovni sud, pošto je preinačio odluku Apelacionog suda, bio dužan da detaljno obrazloži svoju odluku o uvođenju privremene mere, jasno precizirajući razloge o odlučujućim činjenicama i materijalnim dokazima u koje je potkrepio svoje konstatacije.
77. Podnosilac zahteva dalje navodi da: *"Ovo je drugi put da jedna identična odluka Vrhovnog suda, završava u Ustavnom sudu. Kako je gore obrađeno, podnosilac zahteva je podneo sličan zahtev za ocenu ustavnosti jedne gotovo identične odluke Vrhovnog suda. Reč je o zahtevu za ocenu ustavnosti osporene presude Vrhovnog suda [ARJ.UZVP.br. 74/21] od 28. jula 2021. godine, kada je Ustavni sud Kosova, 14. novembra 2022. godine, doneo rešenje sa referentnim brojem: AGj 2076/22 sa kojim konstatuje da je presuda Vrhovnog suda doneta u suprotnosti sa proceduralnim garancijama određenim članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. Evropske konvencije za ljudska prava, zbog nedostatka obrazložene sudske odluke, vraćajući slučaj na ponovno razmatranje pri Vrhovnom sudu."*

78. U prilog navoda o obrazloženoj odluci, podnosilac zahteva se poziva na presude Ustavnog suda u slučajevima KI75/21, i KI202/21 navodeći: “*sud je istakao važnost da izricanje privremenih mera, odnosno suspenzija izvršenja odluka do meritornog rešavanja pitanja, mora da bude razumno, srazmerno i zasnovano se u detaljno obrazloženje ispunjavanja kriterijuma u ovom kontekstu u odgovarajuće odredbe Zakona o upravnom sporu*”.
79. Podnosilac zahteva takođe ističe da: “*obrazloženje pobijene presude Vrhovnog suda je identično sa obrazloženjem poništene presude Vrhovnog suda [ARJ.UZVP.br. 74/21] od 28. jula 2021. godine. Ustavni sud u presudi br. KI 202/21, utvrdio je da (stav 132), Vrhovni sud nije objasnio: (i) odnos između tužilačke strane i tužene strane; (ii) nije objasnio kako je tuženoj strani kao fizička lica, povređeno neko pravo ili pravni interes; (iii) nije doneo nijedno objašnjenje kako tužilačka strana brani javni interes i ako se isti mogu legitimisati kao takvi, u skladu sa stavovima 1 i 2, člana 10. ZUS-a. Dalje, Ustavni sud ističe da presuda Vrhovnog suda ne pruža garancije oličene u članu 31. Ustava i članu 6. EKLJP-a, koje u sebi sadrže obavezu da sudovi daju dovoljno razloga za svoje odluke*”.
80. Podnosilac zahteva u nastavku ističe da je Vrhovni sud i pored jasnih smernica Ustavnog suda datim presudom KI 202-21 u vezi sa odlaganjem izvršenja odluka MEŽS-a i RUE-a, zbog nedostatka obrazložene sudske odluke, nije uspeo da ispuni kriterijume jedne pravične presude garantirano sa članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. (1) EKLJP-a, zbog čega je ovaj predmet presudom KI 202-21 vraćen na ponovno odlučivanje Vrhovnom sudu.
81. U svetlu toga podnosilac zahteva navodi da, „*Vrhovni sud Kosova, na ponovnom odlučivanju postupa gotovo da presuda br. KI 202/21 Ustavnog suda ne postoji. Vrhovni sud Kosova, na ponovnom odlučivanju, donosi istu presudu sa identičnim obrazloženjem kao u presudi [ARJ.UZVP.br. 74/21] od 28. jula 2021. godine, i ne samo da ne adresuje nijedno od nalaza Ustavnom sudu, već on prezirno, uopšte se ne referiše u ove konstatacije, nazivajući ih ne tačnom terminologijom, već tretirajući ih kao „tvrdnje“ Ustavnog suda, ističući kao u nastavku (stranica 6. stav 2, osporene presude): „Odlučujući prema zahtevu tužilaca [...], nakon razmatranja tvrdnji u zahtevu osporenog rešenja Apelacionog suda [...] i tvrdnji u pomenutoj presudi Ustavnog suda [...] ovaj sud je konstatirao kao u nastavku: [...]. Dakle, samo izjašnjenje suda, jasno dokazuje da) Vrhovni sud, konstatacije Ustavnog suda potpuno zanemaruje, čak nazivajući ih „tvrdnje“; i 2) U spisku referentnih dokumenata u kojima se zasniva ova presuda, uopšte se ne pominje odgovor Kelkos Energy u zahtev tužilaca za ponovno vanredno razmatranje odluke, što podrazumeva da ni u ovoj odluci, Vrhovni sud uopšte ne uzima u obzir argumente i dokaze dostavljene od Kelkos Energy.*“.
82. Pored toga podnosilac smatra da „*Vrhovni sud ni minimalno se ne trudi da ispuni svoje obrazloženje prema zahtevima Ustavnog suda. Vrhovni sud, u stvari, upravo u delu gde artikuliše o odlučivanju prema izreci, koristi identični tekst sa onim koji je koristio u poništenoj presudi od strane Vrhovnog suda, ističući kao u nastavku: „tužiocipredlagači sa tužbom i dopisom od 02.02.2021. godine, predstavili su ubedljive dokaze sa kojima se utvrđuju činjenice da sa izvršenjem odluke, prouzrokovala se šteta građanima koji su u njihovim imovinama i žive u toj sredini gde je predviđen rad ovih hidrocentrala kada bi se prouzrokovala nepopravljiva šteta istima. Ovaj sud, takođe je konstatirao da izvršenje odluka do donošenja konačne meritorne odluke, ne bi bila u suprotnosti sa javnim interesom i odlaganje ne bi prouzrokovalo neki veliki gubitak suprotničkoj stranki, odnosno interesovane stranke“ [...].*“

83. Podnosilac zahteva u "duhu" člana 31. Ustava u vezi sa članom 6 (1) EKLJP, navodi: "U duhu ovih odredbi, obaveza je sudova da ocene na nepristrasan način tvrdnje svih strana-što se u konkretnom slučaju nije dogodilo. Vrhovni sud u konkretnom slučaju nije uopšte ispitivao pitanja podignuta od strane podnosioca zahteva. Podnosilac zahteva u svim njegovim pismenim podnescima, pred svim sudskim stepenima je argumentirao u detalje u vezi sa svakom tvrdnjom tužilaca. Štaviše, podnosilac zahteva je išao preko ovoga, argumentiranjem i dokazivanjem da u stvari usvajanje zahteva za odlaganje izvršenja odluka bilo u suprotnosti sa javnim interesom. Štaviše, posebnom pažnjom se mora analizirati odgovor na zahtev za ponovno vanredno razmatranje sudske odluke koja nosi datum od 9. jula 2021. godine, koja je podneta od strane podnosioca zahteva. U ovom podnesku je protiv argumentirano na detaljan način svaka od tvrdnji tužilaca. vrhovni sud uopšte ne upućuje podignuta pitanja i date odgovore od strane podnosioca zahteva".
84. Podnosilac zahteva u liniji navedenih povredama člana 6. EKLJP-a i člana 31. Ustava, smatra da osporena presuda Vrhovnog suda ne ispunjava minimalne kriterijume obrazloženja odluke- jer isti nije poštovao standard obrazloženja sudskih odluka i tako takav, u suprotnosti je sa oličenim garancijama u članu 6. EKLJP-a i članu 31. Ustava (vidi, mutatis mutandis, slučaj KI 202/21, podnosilac zahteva „Kelkos Energy“ D.O.O. kao i KI 138/15, podnosilac zahteva Šar Beteiligungs“D.O.O., presuda od 20. decembra 2017. godine).
85. Podnosilac zahteva dodaje da je Vrhovni sud propustio da donese obrazloženu odluku i sa stanovišta člana 160. stavovi (1) i (4) ZPP-a, koji utvrđuju strukturisanje presude kao i obavezu sudova da ispituju dokaze i činjenice koje su predložile parnične stranke.
86. S tim u vezi, podnosilac zahteva dodaje: "Vrhovni sud se ni u jednom trenutku nije potrudio da argumentuje nijednu od odlučnih činjenica ili da citira bilo koji od materijalnih dokaza na kojima je zasnovao svoja utvrđenja. Takođe, Vrhovni sud se uopšte nije osvrnuo na argumente i dokaze koje je predložio podnosilac zahteva. Prema tome, presuda Vrhovnog suda predstavlja nepravilnu i nezakonitu odluku u odnosu na podnosioca zahteva, što je rezultiralo povredom prava na pravično i nepristrasno suđenje".
- (iii) Navodi koji se odnose na pravo na imovinu zagaranovano članom 46. Ustava u vezi sa članom 1. Protokola br. 1 EKLJP
87. Podnosilac zahteva tvrdi da je osporenim presudom Vrhovnog suda kojom se odlaže izvršenje licence za proizvodnju električne energije iz ovog preduzeća, sastoji se od direktnog umešanja na pravo na imovinu podnosioca zahteva, zagaranovano članom 46. Ustava u vezi sa članom 1. Protokola br. 1 EKLJP. Podnosilac zahteva se povodom svog navoda o povredi njegovog prava na imovinu poziva na sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP), odnosno na predmete *Tre Traktor AB protiv Švedske*; *Pressos Compania Naviera SA et al protiv Belgije*; *Capital Bank AD protiv Bugarske*; *Lönnroth protiv Švedske* i *Saliba protiv Malte*.
88. Podnosilac zahteva navodi da se uzimajući u obzir sve pravne akte i imperativne, fundamentalne norme koje oni sadrže u vezi sa pravom na imovinu, a posebno "utvrđenje Ustava u vezi sa ovim pravom-jasno vidi da-pravo na imovinu predstavlja fundamentalno i neprikosnoveno ljudsko pravo", s obzirom na to da je ovo pravo uvršteno u Poglavlje II Ustava o osnovnim pravima i slobodama.
89. Podnosilac zahteva navodi: "S obzirom na jurisprudenciju ESLJP-a, kroz član 53. Ustava. Mora se uzeti u obzir da **koncept imovine** je veoma široko tumačen. Prema jurisprudenciji ESLJP-a, ovaj koncept obuhvaća samo imovinu i pravo na nju-u

materijalnom i klasičnom smislu reči, ali **obuhvaća i široku gamu monetarnih prava**-prava koje proizilaze iz, pored ostalog, licenci i **takođe i prava koja proizilaze od upravljanja jednog biznisa**. [A. Grgić; Z. Mataga; M. Longar i A. Vilfan, *The Right to property under the European Convention on Human Rights*, str. 7, stav2] [Posebni naglasak]. Čak, još dalje, u *PressosCompania Naviera SA et al p. Belgije*, ESLJP-a je zaključio da još jedan zahtev za kompenzaciju se može smatrati kao imovina-u smislu imovine i uživa zaštitu prema članu 1. Protokola 1. EKLJP-a- kada se dovoljno dokazuje od strane da postoji legitimno očekivanje da jedan takav zahtev može ostvariti. ”.

90. U nastavku, podnosilac zahteva naglašava da na osnovu sudske prakse ESLJP-a, pribavljanje licence predstavlja legitimno očekivanje da će on nesmetano obavljati svoju delatnost zbog toga što je ispunio zakonske uslove u trenutku kada mu je data licenca, zbog čega legitimno očekivanje podnosioca zahteva uživa zaštitu iz člana 46. Ustava u vezi sa članom 1. Protokola br. 1 EKLJP.
91. Prema podnosiocu zahteva: “ *Licence za proizvodnju električne energije koje su izdate podnosiocu zahteva „Kelkos Energy“ od strane RUE-a, su suštinska za delatnost ove kompanije, jer u trenutku sprovođenja jedne sudske odluke sa kojom se privremeno zabranjuje operisanje na osnovu te licence, kompanija je dužna da u potpunosti zaustavlja svoju delatnost do meritornog odlučivanja pitanja od suda*”. S tim u vezi, on navodi: “ *uzeći u obzir preopterećenost sudova sa predmetima, meritorna odluka o slučaju o kojem je reč, očekuje se da se donosi nakon više od tri (3) godine*.”.
92. U prilog prethodnom navodu, podnosilac zahteva precizira: “ *Da bi utvrdio štetu koja se nanosi podnosiocu zahteva, dovoljno je samo da se gleda proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora za 2017-2020- godine, od strane poslednjeg. Prema samim izveštajima KOSTT-a, električna energija proizvedena i stavljanja u mreži od strane podnosioca zahteva za 2019. godinu je 46.526 MWh električne energije, od ukupno 191,700 MWh proizvedenih od obnovljivih izvora na Kosovu. Takođe, za 2020. godinu (kao godina pandemije), podnosilac zahteva je proizvodio 35,744.51 MWh čiste električne energije. Ovi podaci dokazuju da podnosilac zahteva uz nemogućnost proizvodnje električne energije će se prouzrokovati izvanredno velika šteta*”.
93. U nastavku, podnosilac zahteva navodi da je: “ *Osim da je šteta velika u novčanom smislu, ista je i nepopravljiva. Ovo jer, kao što se zna u multinacionalnim korporacijama-deo koje je i podnosilac zahteva „Kelkos Energy je deo Kellag“, struktura finansiranja i finansijski instrumenti za finansiranje takvih investicionih projekata je komplikovao. U slučaju da se ne počinje sa vraćanjem investiranih sredstava za toliko dug period (najmanje 3 godine), ovo će rezultirati u finansijskoj nemogućnosti da se preživi za Kompaniju Kelkos-i pretiće ozbiljna opasnost likvidacije*”.
94. Podnosilac zahteva se dalje poziva i na načelo legitimnog očekivanja za koje kaže da odredbe člana 1. Protokola br. 1 EKLJP ne mogu „ni na koji način ne utiču na pravo države da primenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištene imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.”. Sledom navedenog, podnosilac zahteva pozivajući se na predmet *Lonnroth protiv Švedske* navodi da je ESLJP: “ *postavio tri (3) osnovna načela, koje se primenjuju što se tiče intervencije/ograničenja prava na imovinu-prema članu 1. Protokola 1. EKLJP-a, i oni su kao u nastavku: (i) Načelo zakonitosti; (ii) Načelo postojanja legitimne svrhe u zaštiti javnog interesa, i (iii) načelo pravične ravnoteže između zaštite javnog interesa i prava na imovinu određenoj osobi (proporcionalnosti)*”.

95. Podnosilac zahteva precizira da mešanje u pravo na imovinu može biti opravdano samo *“ako je zasnovano na zakonu [poziva se na predmet ESLJP-a Saliba protiv Malte]; zasnovano na legitimnom cilju koji je u javnom ili opštem interesu, a ograničavanje ovog prava mora biti zasnovano na načelu srazmernosti, odnosno da niko ne bude uskraćen ako se sredstvima i drugim (blažim) merama može postići zaštita opšteg interesa”*.
96. Pozivajući se na predmet ESLJP-a *Capital Bank AD protiv Bugarske*, podnosilac zahteva dodaje: *“ESLJP-a je u slučaju Capital Bank Ad protiv Bugarske, br. 49429/99, utvrdio da kriterijum zakonitosti, pretpostavlja, pored ostalog, da domaći zakon mora pružiti mehanizam za zaštitu protiv arbitrarnih umešanja od strane javnih autoriteta. Dalje, Sud ističe da „koncept zakonitosti i vladavine zakona u demokratskom društvu zahteva da mere koje utiču na ljudska prava, mogu biti predmet razmatranja pred nezavisnim sudskim organima“. Prema tome, ESLJP-u, „svako umešanje u mirnom uživanju imovine mora se pratiti sa proceduralnim garancijama koja omogućavaju pojedincima ili pravnim subjektima da predstavljaju njihov slučaj pred odgovarajućim vlastima kako bi ozbiljno izazvali korake sa kojima je umešano na garantirana prava prema ovoj odredbi“*.
97. Podnosilac zahteva takođe navodi da je Vrhovni sud povredio član 119 (4) [Osnovna načela] Ustava, koji obavezuje Republiku Kosovo da podržava blagostanje i održivi ekonomski razvoj jer je, *“S obzirom na postojeće energetske kapacitete Republike Kosovo i činjenicu da osim naglašenog nedostatka proizvodnih kapaciteta, takođe i globalna energetska kriza, enormno povećanje cena uvoza, presuda Vrhovnog suda je u direktnoj suprotnosti sa članom 119. stav 4, jer ova presuda obeshrabruje stabilni privredni razvoj”*.
98. Podnosilac zahteva navodi da s obzirom na pogrešnu primenu proceduralnog prava i nedostatku ubedljivog obrazloženja u odluci Vrhovnog suda, može se reći da mešanje u imovinska prava podnosiocu zahteva nije bilo praćeno sa dovoljnim garancijama protiv arbitrarnosti, i kao posledica, nije bila u skladu sa članom 1. Protokola 1. EKLJP-a.

(iv) Navod o uvođenju privremene mere

99. Podnosilac zahteva na početku naglašava da je pokazao *prima facie* slučaj o merodavnosti zahteva ponavljajući da: *“činjenica da prima facie, podnosilac je dokaza merite zahteva utvrđuju preko presude br. KI 202/21 Ustavnog suda. Kao što je obrađeno u glavom zahtevu, ovo je drugi put da jedna identična odluka Vrhovnog suda, završava u Ustavnom sudu. Kako je gore obrađeno, podnosilac zahteva je podneo sličan zahtev za ocenu ustavnosti jedne gotovo identične odluke Vrhovnog suda. Reč je o zahtevu za ocenu ustavnosti osporene presude Vrhovnog suda [ARJ.UZVP.br. 74/21] od 28. jula 2021. godine, kada je Ustavni sud Kosova, 14. novembra 2022. godine, doneo rešenje sa referentnim brojem: AGj 2076/22 sa kojim konstatuje da je presuda Vrhovnog suda doneta u suprotnosti sa proceduralnim garancijama određenim članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. Evropske konvencije za ljudska prava, zbog nedostatka obrazložene sudske odluke, vraćajući slučaj na ponovno razmatranje pri Vrhovnom sudu”*.
100. Drugo, podnosilac zahteva precizira da bi se: *“Primena presude Vrhovnog suda će prouzrokovati nepopravljivu materijalnu štetu za podnosioca zahteva, jer se on liši od prava na obavljanje zakonite delatnosti zasnivajući se u datim licencama od administrativnih organa, ne pružajući njemu u pitanju upravnog spora, pravičan postupak koji se garantuje Ustavom, dovodeći u pitanje pravnu sigurnost za sve građane, a posebno za strane investitore kao što je podnosilac zahteva”*.

101. Podnosilac zahteva dalje navodi: “Podsticajna naknada (cena) za kupovinu električne energije generisane od hidrocentrala, od Operatora sistema transmisije i tržištu električne energije Kosova (KOSTT), prema odluci V_810/2016 od Regulatornog ureda za energiju je EUR 67.47 za MWh. U ovom smislu, s obzirom na vremensko trajanje obrade slučajeva pri Ustavnom sudu (slučaj KI 202/21, trajao je približno jednu godinu do donošenja odluke od dana podnošenja zahteva), šteta koja bi se nanela podnosiocu zahteva može stići do deset miliona EUR. Ovo, sa jednostavnim obračunom kada 17.86 MW bi se proizvodili za jedan sat, prodalo bi se sa određenom cenom od 67.47 EUR za MW. Ovom prilikom, šteta samo za jedan izgubljeni sat bi mogla da stigne u iznosu od 1,205 EUR, dok maksimalni iznos dnevne štete bi bila 28.920 EUR. Ova šteta je nepopravljiva zbog činjenice jer električna energija koja se proizvodi u jednom vremenskom periodu, ne može se zameniti sa istom količinom proizvodnje ubuduće. Ovo podrazumeva da ne postoji sistem koji obezbeđuje deponiranje električne energije u cilju njenog generisanja i kasnije prodaje. Tako da, energija koja se ne koristi za trenutnu proizvodnju električne energije, izgubi se jer se ne može akumulirati, deponirati i proizvodi u kasnijoj fazi-stoga ova šteta je nepopravljiva. Da šteta koja se može prouzrokovati je nepopravljiva, dokazuje se iz činjenice da podnosiocu zahteva preti ozbiljna opasnost bankrota, kao posledica ne ostvarenja prihoda od obavljanja zakonite delatnosti. Finansijski izveštaji Kelkos Energy D.O.O., dokazuju da njen dug raznim poveriocima dostiže iznos od EUR 47,981,000. Prema tome, onemogućavanje obavljanja poslovne delatnosti Kelkos Energy bi njoj onemogućilo vraćanje duga prema njenim poveriocima”.
102. Podnosilac zahteva takođe tvrdi da osporena presuda Vrhovnog suda donosi “suštinski” štetne posledice po javni interes.
103. Pozivajući se na član 10. Zakona br. 04/L-220 o stranim investicijama, koji govori o pravu investitora da se obrate sudovima radi naknade štete u slučaju povrede zakona na njihovu štetu, podnosilac zahteva, podnosilac zahteva navodi: “investitor [...] ima pravo da se obrati sudu ili arbitraži za kompenzaciju za štete i stvorenu potrošnju kao posledica svake radnje ili ne radnje koje je upućeno protiv stranog investitora i koje je u suprotnosti sa primenljivim zakonom u Republici Kosova ili opštih normi međunarodnog prava i koje se pripisuju Republici Kosova“. Slučaj o kojem je reč se posmatra sa pažnjom od velikih investitora iz cele Evrope. Ako završava u arbitražu, ovo će poslati katastrofalni signal za potencijalne strane investitore u celom svetu. Tako nešto potvrđuje utisak da na Kosovu nema pravne sigurnosti za ozbiljne investitore”.
104. U nastavku, podnosilac zahteva navodi da: „Pobijana presuda je protiv opšteg interesa na Kosovu i u drugom aspektu. S obzirom da proces opremanja sa dozvolama za dva osporena hidrocentrala Kelkos Energy izvršeno od odgovarajućih institucija u okviru zakonskog okvira-investitor je slobodan od bilo koje odgovornosti kao posledica intervencije trećih strana. Tako da, odlaganje izvršenja odluke je sa velikom **opasnošću** za javni interes Kosova, jer investitor bez odlaganja bi upotrebio pravne instrumente protiv Republike Kosova za **kompenzaciju** štete. Ovaj zahtev protiv Republike Kosova može biti visok kolika je ukupna vrednost investicije”.
105. Na kraju podnosilac navodi da: „postoji još jedan drugi aspekt, toliko važan da podnosi potrebu za usvajanje zahteva za privremenu meru. Kako smo gore pomenuli, ovo je drugi put da jedna identična odluka Vrhovnog suda završava se pri Ustavnom sudu. Ustavni sud je prvi put odlučio u korist podnosioca zahteva, konstatirajući povredu u presudi Vrhovnog suda. ponovna presuda Vrhovnog suda je identična sa poništenom presudom, koje istu čini protivustavnom. Tako da, ne usvajanje privremene mere, proizvodilo bi posledicu kada jedna protivustavna odluka (konstatirana od samog Ustavnog suda), nastavila bi da bude na snazi. Na ovaj način bi imali trajnu povredu

ustavnih prava podnosioca zahteva a koje je u suprotnosti sa javnim interesom Kosova”.

106. U vezi sa zahtevom za određivanje privremene mere, podnosilac zahteva traži od Suda:

- (i) DA IZREKNE privremenu meru i zabrani izvršenje presude ARJ.UZVP.br. 119/2022 od 16.2.2022. godine Vrhovnog suda Republike Kosovo do konačne odluke Ustavnog suda Republike Kosovo u vezi sa ovim ustavnim zahtevom.

107. U nastavku, podnosilac zahteva traži od Suda sda:

- (i) PROGLASI zahtev prihvatljivim;
- (ii) KONSTATUJE da je bilo povrede člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], Ustava i člana 6. [Pravo na pravičan postupak] Evropske konvencije za ljudska prava;
- (iii) KONSTATUJE da je bilo povrede člana 46. [Zaštita imovine] Ustava i člana 1. Protokola 1. [Zaštita imovine] Evropske konvencije za ljudska prava;
- (iv) PROGLASI nevažećom presudu ARJ.UZVP.br. 119/2022 od 16.12.2022. godine Vrhovnog suda;
- (v) VRATI presudu ARJ.UZVP.br. 119/2022 od 16.12.2022. godine Vrhovnog suda na ponovno odlučivanje, u skladu sa presudom Ustavnog suda;

Komentari NVO „Pishtaret“ u svojstvu zainteresovane strane „umešaće“

108. NVO „Pishtaret“, u svom odgovoru u vezi sa zahtevom podnosioca zahteva, ističu da je zahtev podnosioca neodrživ a samim tim i neprihvatljiv, i u najkraćem u suštini ističu sledeće:

- Vodne dozvole, izdate od nadležnih organa su u potpunoj suprotnosti sa Zakonom o vodama;
- NVO „Pishtaret“ i drugim ličim u ovom sporu se po Član 10. ZUS, priznaje pravo stranke u postupku upravnog spora, sledstveno i aktivni legitimitet i entiteta koji brane javni interes, uključujući i organizacije iz civilnog društva. Tačnije, član 10., stav 2. ZUS decidirano propisuje da: „*Upravni organ, ombudsman, društva i druge organizacije koje rade na zaštitu javnih interesa mogu pokrenuti upravni spor*“. Takvo uređenje progresivnog tumačenja pretpostavke koja je logički podržana, da organizacije civilnog društva – nevladine organizacije, sa ciljem zaštite opšteg interesa, imaju pravo da pokrenu upravni spor;
- Zahtev za odlaganje izvršenja osporenih odluka je podnet na osnovu člana 22., stavovi 2. i 6. ZUS, imajući u vidu okolnosti slučaja, prirodu nanete štete i vremensko trajanje za razmatranje glavne stvari.;
- Investiciona kompanija na neposredan način ugrozila pijaću vodu, tako da je izgubila jedan izvor pijaće vode, kao i prouzrokovala je degradaciju životne sredine. Što se tiče tih pitanja, zainteresovana strana – kompanija Kelkos Energy D.O.O. nije pružila nikakav dokaz da je revitalizovala i da je intervenisala u poboljšanju stanja životne sredine i uklanjanja opasnosti za uništenje /oštećenje pristupa na pijaću vodu, za šta se ocenjuje da šteta koja će biti prouzrokovana tužiocima i posredničkoj strani – koji štite javni interes, je nepopravljiva u slučaju izvršenja osporenih odluka. Takođe, nastavak operiranja hidroelektrana, koje su oštetile izvore pijaće vode kao i masivno su degradirali životnu sredinu u toj zoni, je potpuno u suprotnosti sa javnim interesom. Prema tome, iz naše tačke gledišta, odvijanje bilo kakve aktivnosti koja ugrožava izvore vode i nanosi takve štete za životnu sredinu, treba da se obustavi sve do konačne odluke nadležnog suda;
- odlaganje izvršenja odluke zasnovane na oštećenju životne sredine koja su izvršena – uključujući i moguće ugrožavanje pristupa na vodu za građane Dečana, u kombinaciji sa veoma niskim kapacitetom hidroelektrana u pokrivanju energetske potreba Kosova, u nikakvoj okolnosti ne može da se tumači da predstavlja radnju u

suprotnosti sa javnim interesom. Naprotiv, obustavljanje izvršenja odluka od strane Vrhovnog suda Kosova, predstavlja potpuno pravičnu odluku i razumno balansiranje interesa parničarskih strana. To balansiranje se izražava u činjenici da šteta koja im je prouzrokovana i sledstveno tome, prouzrokuje se tužiocima i posredničkim strana – u ovom slučaju zastupaju interes građana Dečana zasnivajući se na pravne odredbe iz ZUS, u odnosu na stalnu i permanentnu opasnost osporavanja pristupa na vodu za lične i ekonomske potrebe nadvladava bilo koji ekonomski interes koji može da ima jedan jedini subjekat kao što je investitor Kelkos Energy D.O.O.;

- Vrhovni sud Kosova je odlukom zbog koje je podnet zahtev od strane Kelkos Energy D.O.O., jasno naglasio da se u nikakvom obliku ne prejudicira osnovna odluka u ovom sudskom postupku, i da privremena mera u ovoj fazi ne podrazumeva utvrđivanje protiv zakonitosti osporenih odluka. U tom pravcu, uzimajući u obzir da je Kelkos Energy D.O.O., iako sa mnoštvo zakonskih povreda, obezbedio dozvole i licence u trajanju do 40 godina (licenca za operiranje od RUE – vidi tačku 4.), ukidanje dozvola do okončanja sudskog postupka na meritoran način, ne bi prouzrokovalo veliku štetu koja bi bila nepopravljiva za protivničku stranu – zainteresovanu stranu. Taj argument se još više ojačava kada su sada već pozvane parničarske strane na sudsku raspravu i očekuje se da će postupak da se nastavi sa ubrzanim ritmom;
- Što se tiče oštećenja reputacije, kao jedan od navoda podnosioca zahteva, vredi naglasiti ignorirajući pristup prema ljudskim pravima od strane te kompanije. Kelkos Energy D.O.O. je zloupotrebio sudski sistem u pokušaju da učuti aktiviste životne sredine i njihovu vrednu kritiku protiv Kelkosa zbog ugrožavanja i oštećenja koja se nanosi životnoj sredini;
- Prema tome, iz naše tačke gledišta, Vrhovni sud Kosova je povodom uvođenja mere obustavljanja izvršenja osporenih odluka, postupio u skladu sa proceduralnim zakonskim odredbama, rezultirajući pravičnom i zakonitom odlukom preko potpunog utvrđivanja činjeničnog stanja u odnosu na privremenu meru. Stoga iz naše tačke gledišta, neodrživi su navodi podnosioca zahteva da je bilo proceduralnih povreda od strane ovog suda koje su rezultirale sa povredom prava na pravično suđenje, predviđeno po članu 6. EKLJP i po članu 31. Ustava Republike Kosovo.

RELEVANTNE USTAVNE I ZAKONSKE ODREDBE

USTAV REPUBLIKE KOSOVO

Član 31.

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

“1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.

Član 46.

[Zaštita imovine]

1. Garantuje se pravo na imovinu.

2. Korišćenje imovine je regulisano zakonom, u skladu sa javnim interesom.

3. Niko se ne može arbitrarno lišiti lične imovine. Republika Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo mogu izvršiti eksproprijaciju imovine ako je ista u skladu sa zakonom, ako je neophodna ili adekvatna za postizanje javnih ciljeva ili

podržavanje javnog interesa, a za koju se vrši neposredna adekvatna kompenzacija licu ili licima, imovina kojih se ekspropiše.
[...]

EVROPSKA KONVENCIJA O LJUDSKIM PRAVIMA

Član 6. (Pravo na pravično suđenje)

“1. Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. Presuda se izriče javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti s celog ili s dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbednosti u demokratskom društvu, kada to zahtevaju interesi maloletnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u meri koja je, po mišljenju suda, nužno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde. [...]”

[...]

Protokol br. 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima

Član 1. (Zaštita imovine)

1. Svako fizičko i pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom i opštim načelima međunarodnog prava

ZAKON BR. 03/L-202 O UPRAVNIM SPOROVIMA

Član 6. Načelo usmene rasprave

“U upravnim sporovima, sud odlučuje na osnovu neposredne i javne usmene rasprave”.

Član 10. [Bez naslova]

“1. Pravo pokretanja upravnog spora ima fizičko ili pravno lice ako smatra da mu je upravnim aktom povređeno neko pravo ili neposredni interes koji je zasnovan na zakonu.

2. Upravni organ, ombudsman, društva i druge organizacije koje rade na zaštitu javnih interesa mogu pokrenuti upravni spor.

3. Upravni organ ima pravo pokretanja upravnog spora protiv rešenja, koja je donošena po žalbi u upravnom postupku ako on/ona smatra da mu je povređeno njegova prava ili interesi.

4. Ako je upravnim aktom povređen zakon u korist fizičkog lica, pravnog lica, spor može da pokrene javni tužilac, koji je nadležan ili drugi ovlašćeni organ zakonom. Upravni organi dužni su kada saznaju za to da obaveštavaju nadležnog javnog tužioca ili drugog po zakonu ovlašćenog organa.

5. Upravni spor može pokrenuti i nadležni javni pravnobranilac ili ovlašteno lice ako pravnim aktom je povređen zakon na štetu organa centralne uprave i njeni drugi podređeni organi, organi lokalne uprave i njeni drugi podređeni organi kada su povređena imovinska prava ovih organa”.

Član 22.
[Bez naslova]

“2. Po zahtevu tužioca, organ čiji se akt izvršava, odnosno organ nadležan za izvršavanje, može da odloži izvršenje do konačnog sudskog rešenja ako rešenje nanese štetu tužiocu koji teško bi mogao da se renovira a odlaženje nije protivno javnom interesu, niti odlaganjem ne nanese veća nenaknadiva šteta protivničkoj strani, odnosno zainteresovanom licu.

[...]

6. Tužilac može tražiti i od suda odlaganje izvršenje osporenog akta sve do donošenja sudskog rešenja prema stavu 2. istoga člana”.

Član 34.
[Bez naslova]

“1. Sud će rešenjem odbaciti tužbu, ako utvrdi:

1.1. da je tužba podnošena nakon isteka roka ili je prevremena;
[...]

1.3. da je očividno da se upravnim aktom, koji se tužbom osporava ne zadire u prava tužioca ili njegov neposredni interes zasnovan na zakonu;

Član 63.
[Ostale odredbe postupaka]

“Ako ovaj zakon ne sadrži odredbe o postupku u upravnom sporu, shodno će se primenjivati odredbe Zakona o parničnom postupku”.

ZAKON BR. 03/L-006 O PARNIČNOM POSTUPKU

Član 160.
[Bez naslova]

160.1 Presuda pismeno sastavljena treba da sadrži: uvodni deo, dispozitiv, obrazloženje i uputstvo o pravu žalbe protiv presude.

160.2 Uvodni deo presude sadrži: naziv suda, ime i prezime sudije, ime i prezime, mesto stanovanja odnosno mesto boravka stranki, njihovih zakonskih zastupnika, i zastupnika sa punomoćjem, kratak iskaz predmeta spora i njegovu vrednost, dan okončanja glavne rasprave iskaz stranki, njihovih zakonskih zastupnika, i zastupnika sa punomoćjem koji su bili prisutni na ročištu za takvu raspravu kao i dan kada je doneta presuda.

160.3 Dispozitiv presude sadrži : odluku kojom se usvajaju ili odbijaju posebni zahtevi koji se odnose na glavno pitanje i sporedne zahteve, odluku o postojanju ili ne postojanju podnetog zahteva sa ciljem njegove nadoknade tužbenim zahtevom kao i odluku o troškovima postupka.

160.4 Obrazloženje presude sadrži: zahteve stranki, činjenice koje su podneli, i predloženi dokazi, koje je od tih činjenica potvrdio, zašto i kako je potvrdio te

činjenice ,a ako ih je potvrdio putem dokaza koje je dokaze koristio i kako je njih uređivao.

160.5 Sud posebno navodi koje odredbe materijalnog prava je primenio prilikom odlučivanja o zahtevima stranki. Kada postoji potreba sud se izjašnjava i u vezi sa stavovima stranki o pravnoj osnovi spora, kao i o predlozima i njihovim pobijanjima, o kojima sud nije dala obrazloženje za odluke koje je ranije doneo tokom sudskog procesa.

160.6 U delu obrazloženja presude u odsustvu, presude na osnovu priznanja , presude na osnovu odustajanja od tužbenog zahteva ili presude zbog odsustva, navode se samo razlozi koji justifikuju donošenje takvih presuda“.

Član 175. [Bez naslova]

“Odredbe članova 146, 153 160 i 169 stav 2 ovog zakona shodno se primenjuje i kada se radi o rešenjima”.

Član 194. Granice ispitivanja prvostepene presude

“Žalbeni sud ispituje prvostepenu presudu u onom delu u kome se pobija žalbom, i to u granicama uzroka navedenih u žalbi, pazeći prema službenoj dužnosti na primenu materijalnog prava kao i za kršenje odredbi parničnog postupka iz člana 182 stav 2 tačka b), g), j), k) i m) ovog zakona”.

Član 257. Izmena tužbe

“257.1 Izmenu tužbe čini izmena istovetnosti tužbenog zahteva ,proširenje tužbenog zahteva ili podnošenje još jednog drugog zahteva uporedo sa postojećim.

257.2 Tužba se ne smatra izmenjenom ukoliko je tužilac izmenio pravni osnov tužbenog zahteva, ukoliko je smanjio tužbeni zahtev ili ukoliko je izmenio, dopunio ili ispravio pojedine navode u tužbi”.

Član 264. Suparničarstvo

“264.1 Tužba može da se podnesu zajedno od više tužilaca ili protiv više tuženih (suparničarstvo) u slučaju:

a) da su u odnosu na predmet spora u pravnoj zajednici ili ukoliko njihova prava, odnosno obaveze potiču iz iste činjenične ili pravne osnove (materijalno suparničarstvo);

b) da su predmet spora zahtevi, odnosno obaveze iste vrste koje se zasnivaju na činjeničnoj i pravnoj osnovi, u biti istoj, i ako postoji stvarna i mesna nadležnost istog suda za svaki zahtev i za svakog tuženog (formalno suparničarstvo);

c) da je to predviđeno nekim drugim zakonom.

264.2 Do okončanja pripremnog ročišta, odnosno ročišta o glavnom pretresu stvari, ukoliko pripremno ročište nije uopšte zakazano tužiocu može da se pridruži, pod uslovima iz stava 1 ovog člana i neki drugi tužilac ili da se proširi tužba i na nekog drugog tuženog uz pribavljanje njegove saglasnosti.

264.3 Lice koje se pridruži tužiocu, odnosno lice na koje se proširuje tužba treba da prihvati postupak u stanju u kojem se ono nalazi u trenutku kada ono pristupi tom postupku”.

POGLAVLJE XXI OBEZBEĐENJE TUŽBENOG ZAHTEVA

Član 269. [Bez naslova]

“269.1 Ukoliko se prema zakonu ili zbog prirode pravnog odnosa spor može da se reši samo na isti način prema svim suparničarima (jedinствено suparničarstvo) u tom slučaju oni se svi smatraju kao jedna jedina parnična stranka tako da u slučaju kada neko od suparničara ne izvršava neku proceduralnu radnju, dejstvo proceduralnih radnji izvršenih od drugog suparničara se odnosi i na one koji nisu izvršili takve radnje.

269.2 Ukoliko suparničari izvršavaju proceduralne radnje koje se razlikuju međusobno u tom slučaju sud uzima u obzir onu proceduralnu radnju koja je najpovoljnija za sve njih”.

Član 297. [Bez naslova]

“297.1 Mera bezbednosti može se odrediti:

a) ukoliko predlagač obezbeđenja čini verodostojnim postojanje zahteva ili njegovog subjektivnog prava, i

b) ukoliko postoji opasnost da bez određivanja takve mere protivnička strana bi mogla onemogućiti ili znatno otežati ostvarivanje zahteva, naročito otuđivanjem svoje imovine, njenim skrivanjem, zaduživanjem ili na neki drugi način kojim bi promenilo postojeće stanje stvari ili na neki drugi način bi uticalo negativno na prava predlagača obezbeđenja.

297.2 Ukoliko zakonom nije drugačije predviđeno sud određuje bezbednosnu meru samo pod uslovima pod kojima predlagač obezbeđenja, u određenom roku od strane suda, na način koji je predviđen zakonom o izvršnom postupku, daje garanciju na meru i određenu vrstu od strane suda, o šteti koja se može prouzrokovati protivničkoj strani određivanjem i sprovođenjem bezbednosne mere.

297.3 Ukoliko predlagač ne daje garancije u određenom roku, sud će odbiti predlog za određivanje bezbednosne mere. Na zahtev predlagača, sud može osloboditi njega obaveze davanja garancije ukoliko se utvrdi da nema finansijske mogućnosti za takvu stvar.

297.4 Zajednice lokalnih vlasti su izuzete od obaveze iz st. 3 ovog člana”.

ZAKON BR. 05/L-081 O ENERGETICI

Član 15. (Ciljevi obnovljive energije)

1. Vlada utvrđuje godišnje i dugoročne ciljeve obnovljive energije za potrošnju električne energije, termičke energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i zajedničke proizvodnje, kao i energije iz obnovljivih izvora koja se koristi u transportu. Vlada će usvojiti državni Akcioni plan za obnovljivu energiju za postizanje cilja da dvadeset pet posto (25%) ukupne bruto potrošnje energije u 2020. godini bude pokriveno iz obnovljive energije. Državni akcioni plan za obnovljivu energiju, nakon usvajanja će biti dostavljen Sekretarijatu zajednice energije.
2. Radi dostizanja cilja od dvadeset pet posto (25%) udela energije iz obnovljivih izvora u bruto finalnoj potrošnji energije u 2020 godini Kosovo može da koristi mehanizme saradnje sa drugim ugovornim stranama Energetske Zajednice ili sa zemljama članicama Evropske Unije. Okvir za mehanizme saradnje usvaja Vlada posebnim podzakonskim aktima.
3. Dugoročni ciljevi obnovljive energije izrađuju se za period od deset (10) godina, u skladu sa metodologijom koja se utvrđuje posebnim podzakonskim aktima, koje donosi Ministarstvo.
4. Ministarstvo može da pripremi i donese podzakonske akte koji sadrži odgovarajuće mere za ostvarivanje ciljeva obnovljive energije, uzimajući u obzir:
 - 4.1. principe konkurentnog tržišta energije; i
 - 4.2. karakteristike obnovljivih izvora energije i proizvodnih tehnologija.
5. Ministarstvo sastavlja i objavljuje izveštaj o realizaciji dugoročnih ciljeva obnovljive energije, u okviru izveštaja o sprovođenju državnog akcionog plana za obnovljivu energiju i Programa realizacije strategije iz stava 7. člana 7. ovog zakona. Izveštaj sadrži analizu napretka u realizaciji ciljeva obnovljive energije, uzimajući posebno u obzir uticaj klimatskih faktora. Ova analiza ukazuje i na obim mera preduzetih za realizaciju ciljeva obnovljive energije i moguća rešenja na putu ka dostizanju tih ciljeva.
6. Regulator potvrđuje poreklo energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije u skladu sa objektivnim, transparentnim i nediskriminatornim kriterijumima, shodno odredbama Zakona o Regulatornoj Kancelariji za Energetiku.
7. Institucije uključene u promovisanje obnovljive energije obezbeđuju da informacije o merama podrške budu dostupne svim relevantnim akterima, kao što su potrošači, građevinari, instalateri, arhitekte i dobavljači opreme za grejanje, hlađenje i električnu energiju kompatibilne sa upotrebom energije iz obnovljivih izvora.
8. Lokalni i regionalni organi pripremaju odgovarajuće informativne programe, programe za podizanje svesti, smernice i programe obuke kako bi informisali građane o prednostima i praktičnim aspektima razvoja i korišćenja energije iz obnovljivih izvora.

ZAKON BR. 04/L-147 O VODAMA KOSOVA

Član 70. (Sticanje i uslovi sticanja vodnog prava)

1. Sticanje vodnog prava obezbeđuje se:
 - 1.1. vodnom dozvolom;
 - 1.2. koncesijom.
2. Imalac vodnog prava, koristi vodu prema utvrđenim kriterijumima aktom za sticanje vodnog prava.

3. *Koncesija, odnosno javno i privatno partnerstvo se vrši u uslovima, na način i postupak za podelu koncesije o korišćenju voda ovim zakonom i zakonom na snazi.*

Član 71. (Postupci za izdavanje vodne dozvole)

1. *Postupci za dobijanje vodne dozvole su:*

- 1.1. *Vodni uslovi;*
- 1.2. *Odobrenje za vodu;*
- 1.3. *Vodna dozvola;*
- 1.4. *Uredba za vode.*

2. *Procedura za vodene uslove, vodenu saglasnost, vodenu dozvolu i vodeni nalog regulisaće se sa podzakonskim aktom ministarstva.*

Član 72. (Vodna dozvola)

1. *Vodna dozvola izdaje se za:*

- 1.1. *vađenje vode za opšte korišćenje;*
- 1.2. *ispuštanje zagađenih voda;*
- 1.3. *izgradnju, ponovnu izgradnju ili demoliranje objekata i opreme koje utiče na vodni režim;*
- 1.4. *aktivnosti rudnika i geološke radove koji utiču na vodni režim;*
- 1.5. *za hidrogeološka istraživanja i sakupljanje podataka;*
- 1.6. *eksploataciju peska, šljunka, kamenja i gline;*
- 1.7. *korišćenje voda u cilju korišćenja električne i geotermalne energije; i*
- 1.8. *druge aktivnosti koje mogu da utiču na vodni režim.*

2. *Vodna dozvola nije potrebna za: korišćenje bunara, izvora, cisterni i sličnih objekata za snabdevanje domaćinstva pijaćom vodom, gašenje požara i preduzimanje hitnih sanitarnih i drugih mera u slučaju opšte opasnosti.*

3. *Vodnom dozvolom određuje se namena, način i uslovi korišćenja vode, izručivanje zagađenih voda, režim rada objekata i postrojenja, deponovanje čvrstog, tečnog otpada kao i drugih uslova.*

4. *Vodna dozvola prema ovom zakonu, za korišćenje međugraničnih voda i izručivanje zagađenih voda u međugranične vode izdaje se u skladu sa međugraničnim sporazumom ili međunarodnom konvencijom.*

5. *Pravo korišćenja ili izručivanje zagađenih voda stečeno na osnovu vodne dozvole ne može se preneti na druga lica bez odobrenja nadležnog organa.*

6. *Ministarstvo izdaje vodnu dozvolu podzakonskim aktom. Ministarstvo može da delegira nadležnosti kojim opštine i autoriteti rečnog sliva mogu da izdaju vodnu dozvolu.*

7. *Vodna dozvola se razmatra najmanje svake pet (5) godine.*

8. *Imalac vodnog prava, obavezuje se da informiše izdavača dozvole u slučaju izmene u delu, tehnologiji i korišćenju vode ili druge slučajeve kada mogu da imaju značajan uticaj na vodni režim.*

ZAKON BR. 03/L-025 O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE

Član 31. (Dozvola za korišćenje životne sredine)

- 1. Puštanje u rad izgrađenog objekta ili postrojenja i opreme koja su bila predmet procene uticaja životne sredine, ne može se vršiti bez pribavljanja dozvole za sredinu.*
- 2. Dozvola za korišćenje životne sredine izdaje se za period od pet (5) godina, prema utvrđenom postupku za tehnički prijem objekata ili postrojenja, posle probnog rada do šest (šest) meseci ali svakako pre puštanja u rad.*
- 3. Ministarstvo podzakonskim aktom, propisuje potrebne aktivnosti za izdavanje dozvole radi pribavljanja dobijanja dozvole za korišćenje životne sredine, način podnošenja zahteva, sadržaj dozvole za sredinu, oduzimanje dozvole, produženje kao i registar izdatih dozvola.*

ADMINISTRATIVNO UPUTSTVO (MER) BR. 05/2017 O CILJEVIMA ZA ENERGIJU IZ OBNOVLJIVIH IZVORA [MINISTARSTVO EKONOMSKOG RAZVOJA] (usvojeno 23. juna 2017. godine)

Član 3. (Obavezujući cilj i cilj za indikativan energije iz obnovljivih izvora)

- 1. Specifični izrazi upotrebljeni u ovom Administrativnom uputstvu imaju sledeće značenje:*
 - 1.1. Obavezujući cilj za energiju iz obnovljivih izvora do 2020. godine je 25% od bruto finalne potrošnje energije, kao što je utvrđeno u članu 4. Odluke Saveta ministara Energetske zajednice br. D/2012/04/MC-EnC;*
- 1.3. Indikativan Cilj energije iz obnovljivih izvora za 2020 godinu iznosi je 29.89% od bruto finalne potrošnje energije;*

[...]

[...]

ADMINISTRATIVNO UPUTSTVO MSPP-BR. 03/2018 O POSTUPCIMA ZA VODNU DOZVOLU [MINISTARSTVO ŽIVOTNE SREDINE I PROSTORNOG PLANIRANJA] (usvojeno 24. avgusta 2018. godine)

II.3 Vodna dozvola

Član 15. (Pribavljanje vodne dozvole i dokumentacije)

- 1. Vodnu dozvolu je potrebno pribaviti za sve objekte i aktivnosti za koje je odredbama Zakona propisano izdavanje vodne saglasnosti, izuzev za vađenje materijala iz vodotoka i uređenje vodotoka i otpadnih voda.*

[...]

Član 17. (Trajanje i produženje vodne dozvole)

- 1. Trajanje vodne dozvole je definisano članom 73 Zakona.*

[...]

ADMINISTRATIVNO UPUTSTVO MSPP-BR. 07/2017 ZA EKOLOŠKU DOZVOLU [MINISTARSTVO ŽIVOTNE SREDINE I PROSTORNOG PLANIRANJA] (doneto 9. juna 2017. godine i ukinuto Administrativnim uputstvom MSPP 04/2022 o ekološkoj dozvoli od 3. juna 2022. godine)

**Član 11.
(bez naslova)**

- 1. Na osnovu predložene odluka komisije, Ministarstvo izdaje ili odbija zahtev za Ekološku Dozvolu u roku od petnaest (15) dana i za donetu odluku u pisanoj formi informiše podnosioca i Opštinu/Opštine.*
- 2. Ako operator ispunjava tehničke i ekološke uslove životne sredine izdaje se dozvola.*
- [...]*
- 4. Ekološka Dozvola se izdaje za period od pet (5) godina.*

Ocena prihvatljivosti zahteva

109. Sud prvo razmatra da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom, predviđeni Zakonom i dalje precizirani Poslovníkom.
110. U tom smislu, Sud se poziva na stav 4. člana 21. [Opšta načela] i stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji utvrđuje:

Član 21.

[...]

- 4. Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva”.*

Član 113.

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom“.

[...]

111. U nastavku, Sud takođe razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni Zakonom. S tim u vezi, Sud se prvo poziva na članove 47. [Individualni zahtevi], 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

**Član 47.
[Individualni zahtevi]**

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

Član 48.
[Tačnost podneska]

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49.
[Rokovi]

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku...”.

112. U tom smislu, Sud primećuje da podnosilac zahteva ima pravo da podnese ustavnu žalbu, pozivajući se na navodne povrede osnovnih prava i sloboda, koja važe kako za pojedince, tako i za pravna lica (vidi slučajeve Suda br. [KI41/09](#), podnosilac *Univerzitet AAB-RIINVEST L.L.C.*, rešenje o neprihvatljivosti od 3. februara 2010. godine, stav 14; i br. [KI35/18](#), podnosilac zahteva *Bayerische Versicherungsverband*, presuda od 11. decembra 2019. godine, stav 40).
113. Prilikom ocene ispunjenosti gore navedenih uslova prihvatljivosti, Sud primećuje da je podnosilac zahteva precizirao da osporava akt javnog organa, odnosno presudu Vrhovnog suda ARJ. UZVP. br. 119/22 od 16. decembra 2022. godine, nakon iscrpljivanja svih pravnih sredstava utvrđenih zakonom. Podnosilac zahteva je takođe naglasio prava i slobode za koje tvrdi da su povređene, u skladu sa uslovima iz člana 48. Zakona i podneo je svoj zahtev u skladu sa rokom koji je određen u članu 49. Zakona.
114. U nastavku, Sud će oceniti da li su u okolnostima konkretnog slučaja primenljivi član 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, kao i član 46. Ustava u vezi sa članom 1. Protokola br. 1 EKLJP. Naime, Sud će oceniti da li je zahtev podnosioca zahteva, koji se odnosi na prethodni sudski postupak za obustavu ili odlaganje izvršenja odluka nadležnog Ministarstva o izdavanju vodne dozvole i ekološke dozvole, u smislu navoda o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje i njegovog prava na imovinu, *ratione materiae* sa Ustavom.

Što se tiče primenljivosti člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP na prethodni postupak

115. U kontekstu okolnosti konkretnog slučaja, s obzirom da su osporene odluke povezane sa odlukama koje se tiču mera obezbeđenja, odnosno “*prethodnih postupaka*”, Sud na osnovu svoje sudske prakse i sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP), mora da oceni primenljivost garancija iz člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP. U tom kontekstu, Sud se poziva na tačku (b) stava (3) pravila 34. Poslovnika, prema kojoj, Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim ako isti nije *ratione materiae* u skladu sa Ustavom.
116. Stoga je, u kontekstu poslednje navedenog, ocena ovog kriterijuma u okolnostima slučaja važna jer postupci koji su sprovedeni pred redovnim sudovima spadaju u opseg “*prethodnih postupaka*”, odnosno osporena presuda Vrhovnog suda je povezana sa rešenjem Osnovnog suda u Prištini o odlaganju izvršenja odluka o ekološkim dozvolama izdatim od strane MEŽS-a i licencama za proizvodnju električne energije izdatim od strane RUE-a, dok je tužba za poništaj odluka MEŽS-a i RUE-a, dok Osnovni sud konačnom odlukom (razmatranje merituma) ne odluči po tužbi tužilačkih strana.

Shodno tome, Sud će oceniti da li je član 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, primenljiv u okolnostima slučaja podnosioca zahteva.

117. U ovom specifičnom kontekstu, Sud primećuje da je pitanje primenljivosti člana 6. EKLJP na prethodne postupke, ESLJP tumačio kroz svoju sudsku praksu, u saglasnosti sa kojom je Sud, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom.
118. Sud, takođe, primećuje da su kriterijumi koji se tiču primenljivosti člana 31. Ustava u odnosu na prethodne postupke utvrđeni i u slučajevima ovog Suda, uključujući, ali ne ograničavajući se na slučajeve KI122/17, podnosilac *Česká Exportní Banka A.S.*, presuda od 30. aprila 2018. godine; KI150/16, podnosilac *Mark Frrok Gjokaj*, presuda od 31. decembra 2018. godine; KI81/19, podnosilac *Skender Podrimqaku*, rešenje o neprihvatljivosti od 9. novembra 2019. godine; KI107/19, podnosilac *Gafurr Bytyqi*, rešenje o neprihvatljivosti od 11. marta 2020. godine; KI195/20, podnosilac *Aigars Kesengfelds*, presuda od 29. marta 2021. godine. Opšta načela ustanovljena ovim prethodno navedenim odlukama Suda utemeljena su na predmetu ESLJP-a Micallef protiv Malte, br. 17056/06, presuda od 15. oktobra 2009. godine.
119. Sledom navedenog, kako bi utvrdio da li se u konkretnom slučaju primenjuju član 31. Ustava i član 6. EKLJP, Sud će se pozvati na opšta načela utvrđena sudskom praksom ESLJP-a i sudskom praksom Suda, u pogledu primenljivosti procesnih garancija iz člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, a zatim će primeniti ista na okolnosti konkretnog slučaja.
120. Na osnovu svoje sudske prakse i sudske prakse ESLJP-a, Sud primećuje da se svim merama obezbeđenja ili privremenim merama ne odlučuje o građanskim pravima ili obavezama, a kako bi se član 6. EKLJP smatrao primenljivim, ESLJP je odredio uslove na osnovu kojih se mora oceniti primenljivost člana 6. EKLJP na "prethodne postupke" (vidi predmet ESLJP-a Micallef protiv Malte, gore citiran, stavovi 83-86).
121. Prema uslovima utvrđenim u predmetu Micallef protiv Malte, koje je i ovaj Sud prihvatio kroz svoju sudsku praksu, kao prvo, pravo o kojem se radi treba da bude "građansko" i u glavnom postupku i u postupcima u vezi sa merom obezbeđenja, u autonomnom smislu ovog pojma prema članu 6. EKLJP i, drugo, ovaj postupak treba delotvorno da utvrdi građansko pravo o kojem je reč (vidi, u ovom kontekstu, predmet ESLJP-a Micallef protiv Malte, gore citiran, stavovi 84 i 85, i tu navedene reference, vidi, takođe i slučajeve Suda KI122/17, podnosilac *Česká Exportní Banka A.S.*, gore citiran, stavovi 130 i 131; KI81/19, podnosilac *Skender Podrimqaku*, gore citiran, stavovi 47 i 48; KI107/19, podnosilac *Gafurr Bytyqi*, gore citiran, stav 53).
122. Sud podseća da se u okolnostima konkretnog slučaja podnosilac zahteva poziva na odluke o vodnim i ekološkim dozvolama i licence za proizvodnju električne energije izdate od strane MEŽS-a i RUE-a koje se odnose na izgradnju hidroelektrana na teritoriji opštine Dečani. Tužioci su pokrenuli upravni spor na taj način što su podneli tužbu protiv MEŽS-a i RUE-a. Zajedno sa tom tužbom, tužilačke strane su podnale i zahtev za odlaganje izvršenja osporenih odluka MEŽS-a i RUE-a sa obrazloženjem da hidroelektrane koje su izgrađene na teritoriji opštine Dečani škode kvalitetu vode za piće i navodnjavanje. Odlaganje izvršenja osporenih odluka MEŽS-a i RUE-a kao privremena mera na osnovu odredbi ZUS-a, podrazumevalo bi obustavu proizvodnje električne energije od strane podnosioca zahteva "Kelkos Energy" u tri (3) postojeće hidroelektrane u opštini Dečani do donošenja meritorne odluke o predmetu od strane Osnovnog suda u Prištini.

123. Shodno tome, zahtev za odlaganje izvršenja upravnih odluka, kao u okolnostima konkretnog slučaja, u postupku upravnog spora, predviđen je u članu 22. ZUS-a. Ova odluka o odlaganju izvršenja se na osnovu važećeg zakona može doneti do meritornog rešavanja predmeta od strane redovnih sudova. Dodela relevantnih dozvola i licenci podnosiocu zahteva od strane MEŽS-a i RUE-a povezana je sa (i) izgradnjom i funkcionisanjem hidroelektrana kao obnovljivog izvora za proizvodnju električne energije na teritoriji opštine Dečani; i, (ii) podnosilac zahteva je još od 2019. godine počeo sa proizvodnjom električne energije u hidroelektrana.
124. Na osnovu svega napred navedenog, Sud utvrđuje:
- (i) da podnosilac zahteva nesporno uživa "građansko pravo" koje pokreće procesne garancije iz člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP;
 - (ii) da je zahtev podnosioca zahteva u odnosu na navod o povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP *ratione materiae* u skladu sa Ustavom; i
 - (iii) da su procesne garancije iz člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP primenljive u njegovom slučaju.

Zaključak u vezi sa prihvatljivošću zahteva

125. Na kraju, a nakon razmatranja zahteva podnosioca zahteva, Sud ocenjuje da se zahtev ne može smatrati ni očigledno neosnovanim na ustavnim osnovama, kako je predviđeno stavom (2) pravila 34. Poslovnika i shodno tome, zahtev se proglašava prihvatljivim za meritorno razmatranje.

Meritum zahteva

126. Sud podseća da podnosilac zahteva navodi da su mu povređena osnovna prava i slobode zagarantovane članovima 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 46. [Zaštita imovine] Ustava u vezi sa članom 6 (1) [Pravo na pravično suđenje] i članom 1. [Zaštita imovine] Protokola br. 1 EKLJP. Podnosilac zahteva prvenstveno tvrdi da mu se drugom, odnosno osporenim presudom Vrhovnog suda krše pravo na pravično suđenje i pravo na imovinu, jer njegovi bitni argumenti, uključujući one koji su izneti i razmotreni presudom Suda u slučaju br. KI202/21 nisu obrađeni u osporenoj odluci.
127. Sud naglašava da se suština slučaja odnosi na pravo podnosioca zahteva da obavlja delatnost proizvodnje električne energije na osnovu relevantnih odluka, dozvola i licenci MEŽS-a i RUE-a, koje su omogućile podnosiocu zahteva ulaganje u kapacitete za proizvodnju električne energije kroz izgradnju infrastrukture za hidroelektrane. U međuvremenu su tužioci, F.S., M.L. i XH.K. pokrenuli upravni spor, na taj način što su podneli tužbu protiv MEŽS-a i RUE-a, i tom prilikom podneli zahtev za odlaganje izvršenja osporenih odluka MEŽS-a i RUE-a. Osnovni sud je usvojio, kao osnovan, predlog tužilačke strane i odlučio da se izvršenje odluka MEŽS-a i RUE-a odloži dok Osnovni sud konačnom odlukom ne odluči po tužbi tužilačke strane. Podnosilac zahteva, kao i MEŽS i RUE, uložili su žalbu Apelacionom sudu. Apelacioni sud je odlučio da usvoji kao osnovane žalbe tuženih RUE, MEŽS i podnosioca zahteva "Kelkos Energy", te ukinuo rešenje Osnovnog suda i vratio predmet istom sudu na ponovno razmatranje i odlučivanje. Osnovni sud je ponovo odlučio da usvoji, kao osnovan, predlog tužilačke strane i odloži izvršenje odluka MEŽS-a i RUE-a dok Osnovni sud konačnom odlukom ne odluči po tužbi tužilačke strane. Podnosilac zahteva, MEŽS i RUE su ponovo uložili žalbu Apelacionom sudu. Apelacioni sud je ponovo odlučio da usvoji kao osnovane žalbe tuženih MEŽS i RUE i podnosioca zahteva, pri čemu je preinačio rešenje Osnovnog suda na taj način što je odbio predlog tužilačke strane kojim su tražili da se odloži izvršenje odluka tuženih MEŽS-a i RUE-a dok Osnovni sud konačnom odlukom ne odluči po tužbi tužilačke strane. Tužilačke strane su podnele

Vrhovnom sudu zahtev za vanredno preispitivanje sudske odluke, dok je podnosilac zahteva dostavio odgovor na zahtev tužilačke strane. Vrhovni sud je odlučio da se usvaja kao osnovan zahtev tužilačke strane za vanredno preispitivanje sudske odluke podnet protiv rešenja Apelacionog suda i ukinuo rešenje Apelacionog suda ostavljajući na snazi rešenje Osnovnog suda, odnosno privremenu meru, obustavljajući sve aktivnosti podnosioca zahteva do meritornog rešavanja predmeta pred Osnovnim sudom. Nakon toga je podnosilac zahteva podneo zahtev Sudu za ocenu ustavnosti presude Vrhovnog suda, koji je usvojio zahtev podnosioca kao osnovan poništio presudu Vrhovnog suda i vratio istom na ponovno odlučivanje zbog neobrazloživosti sudske odluke. Vrhovni sud je u ponovljenom postupku je ponovo odlučio da se usvaja kao osnovan zahtev tužilačke strane za vanredno preispitivanje sudske odluke podnet protiv rešenja Apelacionog suda i ukinuo rešenje Apelacionog suda ostavljajući na snazi rešenje Osnovnog suda, odnosno privremenu meru, obustavljajući sve aktivnosti podnosioca zahteva do meritornog rešavanja predmeta pred Osnovnim sudom.

128. Sud primećuje da je podnosilac zahteva pred redovnim sudovima izneo detaljne navode u vezi sa: (i) nedostatkom aktivne legitimacije tužilačke strane; (ii) proizvoljnom primenom zakona i proizvoljnom ocenom činjenica u vezi sa tumačenjem i primenom člana 22. ZUS-a na okolnosti njegovog slučaja; (iii) navod o povredi prava na obrazloženu odluku, posebno u postupku koji je sproveden pred Vrhovnim sudom; (iv) navod o povredi prava na zaštitu imovine; i (v) navod o uvođenju privremene mere od strane Suda protiv odluka redovnih sudova o odlaganju izvršenja odluka MEŽS-a i RUE-a.
129. Sud takođe primećuje da podnosilac navodi da je Vrhovni sud u ponovljenom postupku ponovo doneo identičnu presudu ne uzemljajući u obzir preporuke Suda.
130. Sud će u nastavku teksta ove presude oceniti navode o proizvoljnoj primeni člana 22. ZUS-a i o nedostatku aktivne legitimacije tužilačke strane u kontekstu prava na obrazloženu odluku koje je zagarantovano članom 31. Ustava u vezi sa članom 6 (1) EKLJP.
131. Prilikom ocene osnovanosti ovih navoda, Sud će takođe primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u skladu sa kojom je Sud, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom u skladu sa sudskim odlukama ESLJP-a.
132. U nastavku, Sud će početi sa razmatranjem navoda podnosioca zahteva koji se odnose na njegove tvrdnje o povredi njegovog prava na pravično i nepristrasno suđenje, zagarantovanog članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP.

I. Povodom navoda o povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP

A. Ocena navoda o nepostojanju obrazložene odluke

(i) Opšta načela u pogledu prava na obrazloženu odluku

133. Jemstva utvrđena u članu 6. stav 1. obuhvataju i obavezu sudova da navedu dovoljna obrazložjenja svojih odluka (vidi, predmet ESLJP-a *H. protiv Belgije*, br. 8950/80, presuda od 30. novembra 1987. godine, stav 53). Obrazložena odluka pokazuje strankama da je njihov predmet zaista razmotren.
134. Iako domaći sud ima određeno unutrašnje polje slobodne procene kada je reč o prihvatanju argumenata i odlučivanju o prihvatljivosti dokaza, on je u obavezi da svoje

postupke opravda tako što će obrazložiti sve svoje odluke (vidi, predmete ESLJP-a Suominen protiv Finske, br. 37801/97, presuda od 24. jula 2003. godine, stav 36; kao i predmet Carmel Saliba protiv Malte, br. 24221/13, presuda od 24. aprila 2017. godine, stav 73).

135. Niži sud ili organ vlasti, zauzvrat, moraju dati takve razloge i obrazloženja koji omogućavaju strankama da efikasno i delotvorno iskoriste svako postojeće pravo na žalbu (vidi predmet ESLJP-a Hirvisaari protiv Finske, br. 49684/99, presuda od 25. decembra 2001. godine, stav 30).
136. Član 6. stav 1. obavezuje sudove da obrazlože svoje odluke, ali se on ne može tumačiti u tom smislu da nalaže da sud iscrpno odgovori na svaki izneti argument (vidi, predmet ESLJP-a Van de Hurk protiv Holandije, br. 16034/90, presuda od 19. aprila 1994. godine, stav 61; García Ruiz protiv Španije, br. 30544/96, presuda od 29. januara 1999. godine, stav 26; Perez protiv Francuske, br. 47287/99, presuda od 12. februara 2004. godine, stav 81).
137. Od prirode same odluke koju sud donosi zavisi da li je Sud dužan da je obrazloži i o tome se može odlučivati samo u svetlu okolnosti datog predmeta: neophodno je da se, *inter alia*, uzmu u obzir različite vrste podnesaka koje stranka može da podnese sudu, kao i razlike koje postoje između pravnih sistema država u pogledu zakonskih odredaba, običajnih pravila, pravnih stanovišta i prezentiranja i izrade presuda (vidi predmete ESLJP-a Ruiz Torija protiv Španije, br. 18390/91, presuda od 9. decembra 1994. godine, stav 29; Hiro Balani protiv Španije, br. 18064/91, presuda od 9. decembra 1994. godine, stav 27).
138. Međutim, ako je podnesak jedne stranke odlučujući za ishod postupka, on zahteva da se na njega konkretno i neodložno odgovori (vidi predmete ESLJP-a Ruiz Toria protiv Španije, gore citiran, stav 30; Hiro Balani protiv Španije, gore citiran, stav 28).
139. Stoga su sudovi dužni:
 - (a) da ispituju najvažnije argumente stranaka (vidi predmete ESLJP-a Buzescu protiv Rumunije, presuda od 24. avgusta 2005. godine, br. 61302/00, stav 67; Donadze protiv Gruzije, br. 74644/01, presuda od 7. juna 2006. godine, stav 35), i
 - (b) da s posebnom pažnjom i revnošću ispituju zahteve koji se tiču prava i sloboda zagarantovanih Ustavom, EKLJP i protokolima uz nju (vidi predmete ESLJP-a: Fabris protiv Francuske, gore citiran, stav 72; Wagner i JMWL protiv Luksemburga, br. 76240/01, presuda od 28. juna 2007. godine, stav 96).
140. Član 6. stav 1. ne nalaže da Vrhovni sud pruži iscrpnije obrazloženje onda kada jednostavno primenjuje određenu zakonsku odredbu o pravnom osnovu za odbacivanje žalbe zato što ta žalba nema izgleda za uspeh (vidi predmete ESLJP-a Burg i drugi protiv Francuske, br. 34763/02, odluka od 28. januara 2003. godine; Gorou protiv Grčke (br. 2), br. 12686/03, odluka od 20. marta 2009. godine, stav 41).
141. Slično tome, u predmetu u kome se radi o zahtevu da se odobri da se izjavi žalba, što je preduslov za postupak pred višim sudom, kao i za moguće donošenje presude, član 6. stav 1. ne može da se tumači u tom smislu da nalaže da se iscrpno obrazloži odluka kojom se odbacuje zahtev za izjavljivanje žalbe (vidi predmete ESLJP-a Kukkonen protiv Finske (br. 2), br. 47628/06, presuda od 13. aprila 2009. godine, stav 24; Bufferne protiv Francuske, br. 54367/00, odluka od 26. februara 2002. godine).

142. Osim toga, kada odbije žalbu, apelacioni sud može, u načelu, jednostavno da prihvati obrazloženje odluke koje je naveo niži sud (vidi predmet ESLJP-a *García Ruiz protiv Španije*, citiran gore, stav 26; nasuprot tome vidi, *Tatishvili protiv Rusije*, br. 1509/02, presuda od 9. jula 2007. godine, stav 62). Međutim, pojam pravičnog postupka podrazumeva da se domaći sud koji je za svoje odluke naveo šturo obrazloženje, bilo tako što je ponovio obrazloženja koja je prethodno dao niži sud ili na neki drugi način, u stvari bavio bitnim pitanjima u okviru svoje nadležnosti, što znači da nije jednostavno i bez dodatnog truda prihvatio zaključke koje je doneo niži sud (vidi predmet ESLJP-a *Helle protiv Finske*, br. (157/1996/776/977), presuda od 19. decembra 1997. godine, stav 60). Taj zahtev je utoliko važniji ukoliko stranka u sporu nije imala mogućnost da svoju argumentaciju iznese usmeno u postupku pred domaćim sudom.
143. Međutim, apelacioni sudovi (u drugom stepenu) koji imaju nadležnost da odbace neosnovane žalbe i da rešavaju činjenična i pravna pitanja u parničnom postupku, dužni su da obrazlože zbog čega su odbili da odlučuju o žalbi (vidi predmet ESLJP-a *Hansen protiv Norveške*, br. 15319/09, presuda od 2. januara 2015. godine, stavovi 77–83).
144. Osim toga, ESLJP nije utvrdio da je povređeno pravo u predmetu u kome nije dato konkretno izjašnjenje o tvrdnji koja se odnosila na jedan nebitan aspekt predmeta, to jest na nedostatak potpisa i pečata, što je greška više formalne nego materijalne prirode i ta greška je odmah ispravljena (vidi predmet ESLJP-a *Mugoša protiv Crne Gore*, br. 76522/12, presuda od 21. septembra 2016. godine, stav 63).

(ii) *Primena opštih načela na okolnosti konkretnog slučaja*

145. Podnosilac zahteva tvrdi da i pored druge presude Vrhovnog suda [ARJ. UZVP. br. 119/22] od 16. decembra 2021. godine, njegove bitne tvrdnje nisu obrađene niti obrazložene navedenom presudom.
146. Tokom postupka pred Vrhovnim sudom kao i pred Sudom u slučaju KI 202 21, podnosilac zahteva je predočio detaljan odgovor kao što sledi: **(i)** da je Apelacioni sud s pravom utvrdio da tužioci nisu ispunili kriterijume utvrđene u članu 22. stav 2. ZUS-a, kao kriterijume koji predstavljaju nepremostive uslove za usvajanje zahteva za odlaganje izvršenja; **(ii)** da tužioci nisu dostavili nijedan jedini zvanični dokument, naučno, stručno, nacionalno ili međunarodno istraživanje kojim bi se dokazalo da bi se izvršenjem odluka MEŽS-a i RUE-a naškodilo kvalitetu vode i pristupu vodi za piće i navodnjavanje; **(iii)** da kvalitet vode ostaje netaknut jer proces proizvodnje električne energije u hidroelektranama “runoff” koristi infrastrukturu (zahvat, brana, turbina) koja izoluje rečnu vodu od svakog kontakta sa drugim materijama koje bi mogle uticati na kvalitet vode; **(iv)** da je Kelkos Energy rekonstruisao kompletan sistem pijaće vode za grad Dečane i okolna sela kao deo sporazuma sa opštinom Dečani iz 2015. godine i da kompanija “Hidrodrini” uspešno upravlja ovim sistemom od 2015. godine i snosi odgovornost za kvalitet vode i upravljanje njome; **(v)** da godišnji izveštaj o kvalitetu vode koji je sačinio “Hidrodrini” za 2017, 2018. i 2019. godine, pokazuje da je “Hidrodrini” najbolje rangiran po pitanju zadovoljstva potrošača pijaćom vodom; **(vi)** da vodovodni sistem u Dečanima ima poseban kanal za sakupljanje iz korita reke, koji se nalazi u blizini “KFOR-ovog mosta” i da se ova tačka nalazi niže reke gde se nalazi poslednja instalacija Kelkos Energy i samim tim potpun pristup vodi reke u Dečanima tokom cele godine; **(vii)** da generalno, rad hidroelektrana na reci u Dečanima ni na koji način ne utiče na količinu vode jer ista količina voda koja ulazi u sistem kroz cev izlazi napolje i ponovo se vraća u reku iza turbina; zadržavanje određene količine vode u sistemu je manje od jednog (1) sata; **(viii)** da tužioci dostavljaju dezorijentišuće fotografije koje pripadaju periodu kada su se hidroelektrane gradile (čija izgradnja je završena 2015. godine i od tada je izvršena obimna rehabilitacija koja je uspešno završena) i da postoji dobar razlog što tužioci propuštaju da pruže realne dokaze o

trenutnom stanju okolne životne sredine, koja je sada već rehabilitovana; **(ix)** da je MEŽS tražio da se u kontekstu ekoloških dozvola dostavi dokumentacija u vidu fotografija koje služe za upoređivanje situacije tokom faze izgradnje (2013-2015) i statusa rehabilitacije 2020; **(x)** da odluke o vodnim dozvolama sadrže jasne odredbe, uključujući praćenje minimalnog vodostaja, na osnovu važećeg zakonskog i administrativnog okvira, koji navode precizne formule za izračunavanje minimalnog vodostaja u svakom periodu godine za svaki segment reke; **(xi)** da jedan uslov koji je predviđen u licenci predstavlja zaštita životne sredine, kao i svakogodišnja obaveza izveštavanja RUE-u o ekološkoj delatnosti [član 14. licenci za proizvodnju električne energije]; **(xii)** da se prema članu 22. stav 2. ZUS-a jasno zahteva da se dokaže – a ne samo pretpostavi – da odlaganje izvršenja odluka ne šteti javnom interesu.

147. Sud je svojom presudom u slučaju br. KI202/21 priznao tvrdnje podnosioca zahteva kao one koje zahtevaju rešavanje i ocenio da Vrhovni sud nije uspostavio pravičnu ravnotežu između parničnih stranaka u ovom postupku zbog toga što nije odgovorio ni na jedan od suštinskih navoda i argumenata podnosioca zahteva čime bi se obezbedilo valjano sprovođenje pravde. Sud je posebno naglasio da su se na osnovu prirode i specifičnih okolnosti slučaja Vrhovni sud nije dao odgovore i obrazloženja na sledeća ključna pitanja u cilju donošenja odluke koja ispunjava standarde prava na obrazloženu odluku kao što je garantovano članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP: *(i) odlučne činjenice i zakonski uslovi u vezi sa dozvoljavanjem odlaganja izvršenja odluka MEŽS-a i RUE-a; i (ii) nije pružen konkretan odgovor na navod podnosioca zahteva koji se odnosi na nedostatak procesne legitimacije tužilačke strane* ” (vidi: presudu Suda KI202/21, stav 139).
148. Sud primećuje da je Vrhovni sud u svojoj drugoj presudi [ARJ. UZVP. br. 119/22] od 16. decembra 2022. godine, odnosno u osporenoj odluci, naveo da je „*presudom Ustavnog suda Kosova utvrđeno je da je ništavna presuda Vrhovnog suda ARJ.UZVP. br. 74 2021 od 28.07.2021 i navedena presuda Vrhovnog Suda je vraćena ovom sudu na ponovno razmatranje, a u skladu sa navodima iznetim u presudi Ustavnog suda.*”.
149. U stvari, u nastojanju da obradi tvrdnje podnosioca zahteva i presudu Suda u slučaju br. KI202/21, Vrhovni sud je na postojeće obrazloženje dodao “*Veće ovog suda takođe ceni da su tužioci-predlagači tužbom i zahtevom za vanredno preispitivanje sudske odluke pružili dovoljno pouzdanih razloga koji upućuju na činjenicu da bi izvršenjem odluke tuženog organa pre nego što se oceni zakonitost iste, nanela šteta koja bi se teško sanirala, te bi u javnom interesu bilo odlaganje izvršenja odluke tuženog organa. Veće takođe ceni da se u ovom slučaju radi o materijalnom ulaganju za izgradnju hidroelektrane a ako bi se odlučilo drugačije meritornom odlukom ovog predmeta, otežalo bi se sprečavanje saniranja eventualne štete. Prema tome, odlaganje izvršenja odluke tuženog organa do meritornog odlučivanja konačnom odlukom, nije u suprotnosti sa javnim dobrom, naprotiv jer se ne dokazuje da bi se protivničkoj strani ili zainteresovanoj strani nanele velike ili nenadoknadive štete, dok bi se, sa druge strane, izbegle moguće posledice, bez obzira na to kako bi se meritorno odlučilo prilikom ocene zakonitosti o pravnom osnovu odluke pobijene tužbom tužilaca, na kraju sudskog procesa.*”.
150. Iz gore navedenog, Sud nalazi da Vrhovni sud kroz osporenu odluku samo ponavlja i parafrizira prethodno obrazloženje ne dajući konkretan odgovor i obrazloženje na (i) odlučne činjenice u vezi sa zakonskim uslovima u članu 22, stav 2 ZUS-a, za dozvoljavanje odlaganja izvršenja odluke RUE MEŽS-a i RUE-a; i (ii) nije pružen konkretan odgovor na navod podnosioca zahteva koji se odnosi na nedostatak procesne legitimacije tužilačke strane po članu 34 ZUS-a. Odnosno, presuda Vrhovnog suda ne rešava bitne tvrdnje podnosioca zahteva i ne pruža adekvatno obrazloženje na navode podignute od strane podnosioca zahteva.

151. Sud takođe ocenjuje, posebno uzimajući u obzir navode tužilačke strane da štite i interese ostalih stanovnika opštine Dečani–što su zaista i suštinski–navodi o zaštiti javnog interesa koji prema gore navedenim zakonskim odredbama ZUS-a, mogu zaštititi samo organ uprave, ombudsman, udruženja i druge organizacije. Prema tome, i u ovom aspektu, Sud ocenjuje da Vrhovni sud nije dao nikakvo objašnjenje o tome kako tužilačka strana štiti javni interes i kako se isti mogu legitimisati kao takvi u skladu sa stavovima 1. i 2. člana 10. ZUS-a.
152. Drugim rečima, Vrhovni sud nije objasnio: (i) odnos između tužilačke strane i tužene strane; (ii) nije objasnio kako je tužilačkoj strani kao fizičkim licima povređeno neko pravo ili pravni interes; (iii) nije dao nikakvo objašnjenje o tome kako tužilačka strana štiti javni interes i da li se isti mogu legitimisati kao takvi u skladu sa stavovima 1. i 2. člana 10. ZUS-a.
153. Sud naglašava da zajedničko čitanje članova 10, 22. i 34. ZUS-a, precizira (i) lica koja imaju pravo da pokrenu upravni spor protiv određenog upravnog akta; (ii) da li bi izvršenje upravnog akta nanelo štetu tužiocu koju bi bilo teško nadoknaditi, a da odlaganje ne bi nanelo veliku štetu protivnoj strani; i (iii) da odbaci tužbu ako je jasno da se osporenim aktom ne pogađaju prava tužioca.
154. S obzirom na to da podnosilac zahteva nije primio konkretan odgovor na konkretne i suštinske navode uključujući i pitanje aktivne legitimacije tužilačke strane, Sud ocenjuje da presuda Vrhovnog suda ne pruža garancije sadržane u članu 31. Ustava i članu 6. EKLJP koje uključuju obavezu da sudovi daju dovoljno razloga za svoje odluke (vidi predmet ESLJP-a *H. protiv Belgije*, gore citiran, stav 53; vidi i slučajeve Suda *KI230/19*, podnosilac *Albert Rakipi*, gore citiran, stav 139 i *KI87/18*, podnosilac *IF Skadiforsikring*, gore citiran, stav 44).
155. Sud podseća da je ESLJP u svojoj konsolidovanoj sudskoj praksi utvrdio da sudovi sa apelacionom nadležnošću ne moraju da daju detaljno obrazloženje u slučajevima kada se slažu sa obrazloženjem koje su dali prvostepeni sudovi, uprkos tome što i isti moraju takođe biti dovoljno obrazloženi (vidi *Garcia Ruiz protiv Španije*, gore citiran, stav 31). Međutim, u okolnostima slučaja koji se razmatra, Sud primećuje da je Vrhovni sud ukinuo rešenje Apelacionog suda–što znači–da je Vrhovni sud bio u obavezi da pruži izričito i konkretno obrazloženje za sve centralne navode koje je izneo podnosilac zahteva i razradio Apelacioni sud. Sud ocenjuje da suštinski kriterijumi prava na obrazloženu odluku–na jedan ili drugi način–utvrđuju da je Vrhovni sud imao obavezu da odgovori na centralne navode podnosioca zahteva, a ne da ih mimoide u celosti ili da odgovori na neke od njih samo kratkim i uopštenim obrazloženjem (vidi, *mutatis mutandis*, predmet ESLJP-a *Lindner i Hammermayer protiv Rumunije*, br. 35671/97, presuda od 3. decembra 2002. godine, stav 33).
156. Sa svega napred navedenog, Sud ponovo naglašava da je Vrhovni sud ukinuo odluku Apelacionog suda i da u toj situaciji nije mogao da samo sažetim obrazloženjem odgovori na suštinska pitanja slučaja koji se nalazi pred njim. Sud ponavlja da je Vrhovni sud imao obavezu da odgovori na sva suštinska pitanja podnosioca zahteva, što se u okolnostima ovog konkretnog slučaja nije desilo (vidi, *mutatis mutandis*, predmete ESLJP-a *Ruiz Torija protiv Španije*, gore citiran, stav 30; *Hiro Balani protiv Španije*, gore citiran, stav 28 i takođe vidi sa suprotno *Petrović i drugi protiv Crne Gore*, br. 18116/15, presuda od 17. jula 2018. godine, stav 43).
157. Sud podseća da je Vrhovni sud u vezi sa zahtevom zainteresovane strane za odlaganje izvršenja odluka MEŽS-a i RUE-a, samo citirao i opisao relevantne odredbe ZUS-a koje se odnose na uslove za odlaganje izvršenja odluka MEŽS-a i RUE-a, navodeći da su

tužioci pružili “*pouzđane dokaze*” koji potvrđuju činjenicu da bi im izvršenje odluka MEŽS-a i RUE-a do meritornog rešavanja predmeta, nanelo nepopravljivu štetu, niti da bi odlaganje nanelo neku štetu podnosiocu zahteva, ne pružajući nikakvo obrazloženje i ne razmatrajući “*pouzđane dokaze*” koji bi potvrdili zašto su ti zakonski uslovi bili ispunjeni u konkretnom slučaju (vidi predmet Suda [KI75/21](#), podnosioci “*Abrazen LLC*”, “*Energy Development Group Kosova LLC*”, “*Alsi & Co. Kosovë LLC*” i “*Building Construction LLC*”, gore citiran, stav 88).

158. U tom smislu, Sud smatra da Vrhovni sud, izuzev opisa zakonskih odredbi i utvrđenja da su gore navedeni uslovi ispunjeni, nije objasnio: (i) koja je šteta koja se nanosi tužiocima izvršenjem osporenih odluka i zašto je ta šteta nepopravljiva; (ii) koji su to dokazi koji su ocenjeni i utvrđeno da odlaganje odluka MEŽS-a i RUE-a nije u suprotnosti sa javnim interesom; (iii) zašto se podnosiocu zahteva ne nanosi nikakva šteta iako je on tvrdio da mu se šteta nanosi i argumentovao taj navod dokazima; (iv) da odluka Vrhovnog suda uopšte ne sadrži obrazloženje u vezi sa centralnim navodima koje je izneo podnosilac zahteva; i (v) nedostatak aktivne legitimacije tužilačke strane (vidi predmet Suda [KI75/21](#), podnosioci “*Abrazen LLC*”, “*Energy Development Group Kosova LLC*”, “*Alsi & Co. Kosovë LLC*” i “*Building Construction LLC*”, gore citiran, stav 89).
159. Sa napred navedenog, Sud ocenjuje da osporenim presudom Vrhovnog suda nisu u potpunosti i jasno ispitane (i) odlučne činjenice i zakonski uslovi u vezi sa dozvoljavanjem odlaganja izvršenja odluka MEŽS-a i RUE-a; i (ii) nije pružen konkretan odgovor na navod podnosioca zahteva koji se odnosi na nedostatak procesne legitimacije tužilačke strane. Oba ova aspekta odražavaju suštinske i odlučujuće navode podnosioca zahteva, i koji, na osnovu sudske prakse Suda i ESLJP-a, moraju obavezno ispitati i obrazložiti od strane sudova kako bi se ispoštovale procesne garancije utvrđene u članu 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP (vidi slučaj Suda [KI75/21](#), podnosioci “*Abrazen LLC*”, “*Energy Development Group Kosova LLC*”, “*Alsi & Co. Kosovë LLC*” i “*Building Construction LLC*”, gore citiran, stav 90).
160. Sud ponovo naglašava da procesna pravičnost zahteva da se na suštinske navode koje su iznele stranke pred redovnim sudovima mora adekvatno odgovoriti-posebno ako se tiču odlučujućih navoda koji se u konkretnom slučaju odnose na (i) odlučujuće činjenice i zakonske uslove u vezi sa dozvoljavanjem odlaganja izvršenja odluka MEŽS-a i RUE-a; kao i (ii) nepružanje konkretnog odgovora na odlučujući navod o nedostatku procesne legitimacije tužilačke strane (vidi slučaj Suda [KI75/21](#), podnosioci “*Abrazen LLC*”, “*Energy Development Group Kosova LLC*”, “*Alsi & Co. Kosovë LLC*” i “*Building Construction LLC*”, gore citiran, stav 91).
161. Sagledano u celini, Sud ocenjuje da Vrhovni sud nije uspostavio pravičnu ravnotežu između parničnih stranaka u ovom postupku zbog toga što nije odgovorio ni na jedan od suštinskih navoda i argumenata podnosioca zahteva čime bi se obezbedilo valjano sprovođenje pravde (vidi, *mutatis mutandis*, predmet ESLJP-a [Magomedov i drugi protiv Rusije](#), br. 33636/09, 34493/09 35940/09 37441/09 38237/09 28480/13 28506/13, presuda od 28. marta 2017. godine, stavovi 94-95).
162. Sa svega napred navedenog, Sud utvrđuje da presuda Vrhovnog suda u pogledu odlaganja izvršenja odluka MEŽS-a i RUE-a, zbog nepostojanja obrazložene odluke, ne ispunjava kriterijume pravičnog suđenja zagwarantovanog članom 31. Ustava u vezi sa članom 6 (1) EKLJP. Sud takođe naglašava da rešenje [AA. br. 320/21] Apelacionog suda od 26. aprila 2021. godine, ostaje na snazi do donošenja odluke od strane Vrhovnog suda na način određen u izreci ove presude.

B. Ocena navoda o pogrešnom tumačenju zakona

163. Sud na početku podseća na navod podnosioca zahteva, koji, u smislu kriterijuma utvrđenih članom 22. ZUS-a za odlaganje izvršenja odluke, naglašava da moraju biti ispunjena tri (3) uslova: (a) da se izvršenjem odluke tužiocu nanosi šteta koja bi se teško mogla popraviti; (b) da odlaganje nije protivno javnom interesu; i (c) da se odlaganjem ne bi nanela veća šteta protivničkoj strani ili zainteresovanom licu.
164. Prema podnosiocu zahteva, nijedan od ova tri (3) uslova nije ispunjen i u vezi sa poslednje navedenim tvrdi da je u konkretnom slučaju osporena presuda Vrhovnog suda zahvaćena pogrešnim tumačenjem i primenom zakona.
165. Sud, pre svega, ističe da u prilog svom navodu o pogrešnom tumačenju i primeni odredaba ZUS-a, podnosilac zahteva pokreće, između ostalog, pitanja koja se odnose na nepostojanje obrazloženja odluke ili izostanak navođenja obrazloženja od strane Vrhovnog suda u vezi sa ispunjenjem svakog od kriterijuma utvrđenih u članu 22. ZUS-a. Povodom navoda o nepostojanju obrazloženja sudske odluke, Sud je već utvrdio da osporenim odlukom Vrhovnog suda nije ispoštovan standard obrazložene sudske odluke, kako je utvrđeno sudskom praksom ESLJP-a, koja praksa je afirmisana i samom sudskom praksom Suda.
166. Shodno tome, Sud će, uzimajući za osnovu okolnosti konkretnog slučaja, odnosno navode koje je podnosilac zahteva izneo u svojim podnescima pred redovnim sudovima i pred samim Sudom, njegov navod o očigledno pogrešnom tumačenju i primeni zakona razmotriti u svetlu nalaza Suda u vezi sa obrazloženjem Vrhovnog suda, a koja se odnose na ispunjenost kriterijuma utvrđenih članom 22. ZUS-a. Naime, Sud će razmotriti i oceniti da li su pogrešno tumačenje i primena člana 22. ZUS-a rezultirali proizvoljnim zaključcima za podnosioca zahteva.
167. Prilikom razrade gore pomenutog navoda koji povezuje sa povredom prava na pravično i nepristrasno suđenje podnosioca zahteva kao rezultat "*očigledno pogrešnog tumačenja i primene zakona*", Sud će se pozvati na svoju sudsku praksu i na onu ESLJP-a.

(i) *Opšta načela*

168. Nadovezujući se na navode u konkretnom slučaju, Sud prvo naglašava da se kao opšte pravilo, navodi o pogrešnom tumačenju zakona koje su navodno učinili redovni sudovi, odnose na oblast zakonitosti i kao takvi nisu u nadležnosti Suda, pa ih iz tog razloga, Sud, u principu, ne može razmatrati (vidi slučajeve Suda: [KI06/17](#), podnosilac *L.G. i petoro drugih*, rešenje o neprihvatljivosti od 25. oktobra 2016. godine, stav 36; [KI122/16](#), podnosilac *Riza Dembogaj*, presuda od 30. maja 2018. godine, stav 56; [KI75/17](#), podnosilac *X*, rešenje o neprihvatljivosti od 6. decembra 2017. godine; [KI154/17](#) i [KI05/18](#), podnosioci zahteva *Basri Deva*, *Afërdita Deva* i *Društvo sa ograničenom odgovornošću "Barbas"*, rešenje o neprihvatljivosti od 28. avgusta 2019. godine, stav 60; [KI119/19](#), podnosilac *Kosovska agencija za privatizaciju (KAP)*, rešenje o neprihvatljivosti od 2. septembra 2020. godine, stav 58).
169. Sud, ipak, naglašava da sudska praksa ESLJP-a i Suda takođe utvrđuju i okolnosti pod kojima bi trebalo napraviti izuzetke od ovog stava. ESLJP je naglasio da dok domaći organi, odnosno u konkretnim okolnostima sudovi, imaju primarni zadatak da reše probleme oko tumačenja zakonodavstva, uloga Suda je da se uveri ili proveriti da efekti ovog tumačenja budu kompatibilni sa EKLJP (vidi predmet ESLJP-a *Miragall Escolano i drugi protiv Španije*, predstavka br. [38366/97 i 9 drugih](#), presuda od 25. maja 2000. godine, stavovi 33-39; takođe, vidi i slučaj Suda [KI119/19](#), podnosilac *Kosovska agencija za privatizaciju (KAP)*, rešenje o neprihvatljivosti od 2. septembra 2020.

godine, stav 61). Shodno tome, Sud je naglasio da je prevashodno uloga redovnih sudova da se bave pitanjem tumačenja zakona, dok je uloga Ustavnog suda da proveri da li su posledice takvog tumačenja u skladu sa Ustavom (vidi gore citirani slučaj [KI75/17](#), podnosilac X, stav 58).

170. U tom smislu, Sud je u skladu sa sudskom praksom ESLJP-a naglasio da iako je uloga Suda ograničena na aspekt ocene tumačenja zakona, on mora osigurati i preduzeti mere kada primeti da je određeni sud primenio zakon na očigledno pogrešan način u konkretnom slučaju, što je moglo rezultirati "proizvoljnim" ili "očigledno nerazumnim" zaključcima za podnosioca u pitanju (vidi predmete ESLJP-a *Anheuser-Busch Inc.*, predstavka br. [73049/01](#), presuda od 11. januara 2007. godine, stav 83, *Kuznetsov i drugi protiv Rusije*, predstavka br. [184/02](#), presuda od 11. januara 2007. godine, stavovi 70-74 i 84; *Păduraru protiv Rumunije*, br. [63252/00](#), presuda od 1. decembra 2005. godine, stav 98; *Sovtransavto Holding protiv Ukrajine*, predstavka br. [48553/99](#), presuda od 25. jula 2007. godine, stavovi 79, 97 i 98; *Beyeler protiv Italije* [VV], gore citiran, stav 108; vidi, takođe, gore citirani slučaj [KI122/16](#), podnosilac *Riza Dembogaj*, stav 57; slučajeve [KI154/17](#) i [05/18](#), podnosioci *Basri Deva*, *Afërdita Deva* i *Društvo sa ograničenom odgovornošću "BARBAS"*, stavovi 60 do 65; kao i slučaj [KI121/19](#), podnosilac *Ipko Telecommunications*, rešenje o neprihvatljivosti od 29. jula 2020. godine, stav 58, i tu korišćene reference).

(ii) *Primena gore navedenih načela na okolnosti konkretnog slučaja*

171. Sud je već utvrdio da je podnosiocu zahteva povređeno pravo na pravično i nepristrasno suđenje, kao rezultat nepostojanja obrazloženja presude Vrhovnog suda. Sud će u nastavku razmotriti da li je podnosiocu zahteva povređeno pravo na pravično i nepristrasno suđenje kao rezultat očigledno pogrešnog tumačenja zakona. Prilikom primene opštih načela na okolnosti konkretnog slučaja, Sud će uzeti za osnovu i to da li je nedostatak obrazloženja sudske odluke uticao na pogrešno tumačenje i primenu zakona, što je posledično moglo rezultirati proizvoljnim zaključcima.
172. Sud u nastavku ponavlja da poseban zakonski osnov u prethodnom postupku sprovedenom u okviru upravnog postupka, pokrenutog na zahtev tužilaca, predstavlja član 22. stavovi 2. i 6. ZUS-a, kojim odredbama su utvrđeni kriterijumi koji moraju biti ispunjeni kako bi sud dozvolio odlaganje izvršenja određene upravne odluke, kao što je slučaj sa odlukom Ministarstva nadležnog za životnu sredinu o izdavanju vodne dozvole od 5. juna 2020. godine i odlukom o izdavanju ekološke dozvole od 26. juna 2020. godine.

173. U nastavku i u ovom kontekstu, stavovima 2. i 6. člana 22. ZUS-a je utvrđeno:

[...]

2. Po zahtevu tužioca, organ čiji se akt izvršava, odnosno organ nadležan za izvršavanje, može da odloži izvršenje do konačnog sudskog rešenja ako rešenje nanese štetu tužiocu koji teško bi mogao da se renovira a odlaganje nije protivno javnom interesu, niti odlaganjem ne nanese veća nenaknadiva šteta protivničkoj strani, odnosno zainteresovanom licu.

[...]

6. Tužilac može tražiti i od suda odlaganje izvršenje osporenog akta sve do donošenja sudskog rešenja prema stavu 2. istoga člana.

174. U vezi sa tumačenjem i primenom člana 22. ZUS-a, Sud ocenjuje da je Vrhovni sud na uopšten način utvrdio sledeće: "tužioci – predlagači su tužbom i dopisom od 2 februara 2021 godine pružili ubedljive dokaze kojima se utvrđuju činjenice da bi se izvršenjem

odluka nanela šteta građanima koji žive na svojim imanjima i žive u toj sredini gde je predviđeno da rade ove hidrocentrale, čime bi nastala nenadoknadiiva šteta po iste”.

175. Na osnovu obrazloženja datog u presudi Vrhovnog suda, Sud primećuje da i pored jasnih preporuka Suda u presudi KI 202/21 a koje su se odnosile na manjkavosti osporene presude u tom predmetu odnosno na sadržaja i kvaliteta datog obrazloženja, Vrhovni sud je potpuno ignorišući preporuke Suda date presudom KI 202/21 doneo identičnu presudu [ARJ. UZVP. br. 119/22 od 16. decembra 2022. godine] koji podnosilac zahteva osporava u ovom predmetu. Vrhovni sud u svojoj novoj presudi odnosno osporenoj odluci nije razmotrio i nije dao obrazloženje o ispunjenju svakog od kriterijuma utvrđenih članom 22. ZUS-a, kako bi isti sud bio u mogućnosti da utvrdi da su svi kriterijumi utvrđeni ovom odredbom kumulativno ispunjeni.
176. Shodno tome, Sud smatra da je nepostojanje obrazloženja odluke, koje je direktno povezano i sa tumačenjem i primenom zakona, odnosno kriterijuma utvrđenih stavom 2. člana 22. ZUS-a, rezultiralo proizvoljnim zaključcima za podnosioca zahteva.
177. Konačno, na osnovu gore navedenog izlaganja i primenom načela iz prakse Suda i ESLJP-a u pogledu očigledno pogrešnog tumačenja i primene zakona, Sud smatra da je tumačenje i primena člana 22. ZUS-a “*očigledno pogrešno*” i da je posledično rezultiralo “*proizvoljnim*” ili “*očigledno nerazumnim*” zaključcima za podnosioca zahteva.
178. Shodno tome, Sud utvrđuje da presuda [ARJ-UZVP. br. 119/2022] od 16. decembra 2022. godine Vrhovnog suda, u pogledu tumačenja i primene zakona, nije u saglasnosti sa pravom na pravično i nepristrasno suđenje, zagaranovanim članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP.

II. Povodom Navoda podnosioca zahteva u vezi navodnim povredama prava podnosioca zahteva zagaranovanih članom 46. [Zaštita imovine] Ustava u vezi sa članom 1. [Zaštita imovine] Protokola br. 1 EKLJP

179. Sud je kao što je prethodno navedeno utvrdio da presuda [ARJ-UZVP. br. 119/22] od 16. decembra 2022. godine Vrhovnog suda nije u saglasnosti sa pravom podnosioca zahteva na pravično i nepristrasno suđenje, zagaranovanim članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, te stoga ne smatra potrebnim da posebno razmatra njegove navode o povredi prava na imovinu, zagaranovanog članom 46. Ustava u vezi sa članom 1. Protokola br. 1 EKLJP.
180. Konačno, Sud napominje da se ova presuda odnosi samo na postupak za suspenziju osporenih odluka o izdavanju vodne i ekološke dozvole od strane Ministarstva nadležnog za životnu sredinu pred redovnim sudovima, dok poslednje pomenuti ne odluče o meritumu tužbe. Pitanje zakonitosti osporenih odluka Ministarstva nadležnog za životnu sredinu nalazi se na razmatranju pred redovnim sudovima i presuda Suda u ovom slučaju ni na koji način ne prejudicira njihovo odlučivanje po tužbi protiv osporenih odluka tog ministarstva.

Zahtev za uvođenje privremene mere

181. Sud se poziva na član 116.2 [Pravni efekat odluka] Ustava i član 27. [Privremene mere] Zakona, kojima je utvrđeno:

Član 116.
[Pravni efekat odluka]

[...]

2. Dok god je procedura u postupku pred Ustavnim sudom, sud može privremeno prekinuti primenu spornog postupka ili zakona, dok god se ne donese sudska odluka, ukoliko smatra da je primena takvih spornih zakona može uzrokovati nepopravljivu štetu.

[...]

Član 27.
[Privremene mere]

1. Ustavni sud po službenoj dužnosti ili na zahtev stranke može doneti odluku o primeni privremenim merama u odnosu na neko pitanje koje je predmet postupka, ukoliko su te mere neophodne za otklanjanje rizika ili nepopravljive štete, ili je preuzimanje ovakvih privremenih mera u javnom interesu.

2. Trajanje privremenih mera treba biti opravdano i proporcionalno”.

182. Sud se takođe poziva i na pravilo 45 (2) (b) [Odlučivanje po zahtevu za uvođenje privremene mere] Poslovnika, kojim je precizirano: “(2) obrazloženje za prihvatanje ili odbijanje zahteva za uvođenje privremene mere na osnovu kriterijuma utvrđenih u članu 27. (Privremene mere) Zakona”.
183. Sud je već odlučio o meritumu zahteva i utvrdio povredu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, pa je samim tim uvođenje privremene mere nepotrebno.
184. Iz tih razloga se zahtev za privremenu meru mora odbiti.

ZAKLJUČAK

185. U zaključku, Sud utvrđuje da se presudom [ARJ. UZVP. br. 119/22] od 16. decembra 2022. godine Vrhovnog suda nije ispunio uslov za „pravično suđenje“ u skladu sa stavom 1 članom 31. Ustava u vezi sa članom 6, stav 1 EKLJP zbog nedostatka adekvatnog obrazloženja odluka i tumačenja zakona koje nije u skladu sa Ustavom.
186. Pored toga, Sud utvrđuje da je sobzirom da je utvrdio da osporenom odlukom [ARJ. UZVP. br. 119/2022 od 16. decembra 2022. godine] Vrhovnog suda je povređeno pravo podnosioca zahteva na pravično i nepristrasno suđenje, zagarantovanim članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, stoga ne smatra potrebnim da posebno razmatra njegove navode o povredi prava na imovinu, zagarantovanog članom 46. Ustava u vezi sa članom 1. Protokola br. 1 EKLJP.
187. Konačno, Sud smatra da uzimajući u obzir činjenicu da je Sud je već odlučio o meritumu zahteva i utvrdio povredu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, pa je samim tim uvođenje privremene mere nepotrebno.

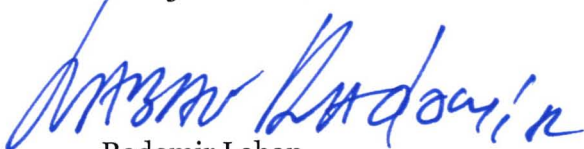
IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članovima 21 (4), 113 (1) i (7) i 116 (2) Ustava, članovima 20, 27. i 47. Zakona i pravilima 45 (2) (b) i 48 (1) (b) Poslovnika, na sednici održanoj dana 30. avgusta 2023. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

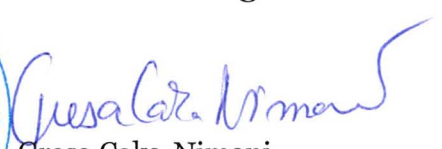
- I. DA PROGLASI zahtev prihvatljivim;
- II. DA UTVRDI da je došlo do povrede stava 1 člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo i člana 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima;
- III. DA PROGLASI ništavnom presudu [ARJ. UZVP. br. 119/22] Vrhovnog suda od 16. decembra 2022. godine;
- IV. DA VRATI presudu [ARJ. UZVP. br. 119/22] Vrhovnog suda od 16. decembra 2022. godine na ponovno razmatranje u skladu sa presudom ovog Suda;
- V. DA UTVRDI da rešenje [AA. br. 320/21] Apelacionog suda od 26. aprila 2021. godine, ostaje na snazi do donošenja odluke od strane Vrhovnog suda u skladu sa tačkom IV izreke ove presude;
- VI. DA ODBIJE zahtev za uvođenje privremene mere;
- VII. DA NALOŽI Vrhovnom sudu da u skladu sa pravilom 60 (5) Poslovnika, do 31. januara 2024. godine, obavesti Sud o merama koje su preduzete radi izvršenja ove presude;
- VIII. DA OSTANE posvećen ovom pitanju u skladu sa ovim nalogom;
- IX. DA DOSTAVI ovu presudu stranama i, u skladu sa članom 20.4 Zakona, objavi istu u Službenom listu;
- X. DA UTVRDI da ova presuda stupa na snagu danom objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo, u skladu sa članom 20 (5) Zakona.

Sudija izvestilac

Radomir Laban

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani